KARLO KOSOR

NEPOZNATI »GOSPIN PLAČ« S OTOKA RABA

1.

U starijoj hrvatskoj književnosti razvila se osobita vrsta dijaloških religioznih pjesama, poznatih pod imenom »Gospin plač« ili »Muka Isukrstova«. Na osnovi teksta četiriju evanđelja, osobito Ivanova evanđelja, u njima se crta muka i smrt Kristova i u vezi s njima žalost i boli Kristove majke Marije. Svi su ti plačevi ispjevani u osmeračkim distisima i sačuvani u velikom broju prijepisa. Po različitim napjevima pjevali su se, i još se danas pjevaju, po otocima i primorskim mjestima od Istre do Budve.

Razvili su se iz iste matice. Prema početnim stihovima Franjo Fancev ih dijeli na dva tipa. Jednom tipu pribraja one koji počinju stihovima

Plačnim glasom svih vas molju
sliš'te Majku Isusovu,
ka vas na plač svih sad zove
jer u gorkih tugah plove.

Drugom one koji počinju stihovima

Muka Boga Gospodina,
Isukarsta Božja Sina,
po Ivanu vanjelisti
plač Gospoji ki navisti.[1]

[1] Franjo Fancev, Plač blažene dive Marie. Građa za povijest književnosti hrvatske, knj. 13, Zagreb 1938, str. 192.

I Vjekoslav Štefanić ih dijeli u dvije skupine ili u dvije redakcije, prema tome da li imaju upute (didaskalije) za pjevanje ili recitiranje ili nemaju, odnosno da li se iz njih razvilo dramsko prikazivanje muke i smrti Kristove ili nije.[2] Najstariji, do sada poznati, plač prve redakcije jest plač Picićeve ili Rapske pjesmarice. Zove se tako po rapskom svećeniku i kanoniku Mateju Piciću koji ga je prepisao 1471. u gradu Rabu. Premda se u prologu i epilogu Picićeva plača apostrofira publika i u tekstu najavljuju riječi lica koja se neposredno nakon toga pojavljuju, on još nije bio priređen za scensko prikazivanje. Picićevu je plaču, koji je prvi objavio Cvito Fisković, najprije u *Građi* JAZU (knj. 24, Zagreb 1953, str. 25—71) zatim u djelu *Baština starih hrvatskih pisaca* (Split 1971, str. 14—90), sličan glagoljski plač s kraja 15. ili s početka 16. st., pa plač u glagoljskom rukopisu JAZU s kraja 15. st., te plač u prijepisu fra Šimuna Klimantovića iz g. 1502—1505. Svi ti plačevi, prema Štefaniću, pripadaju istoj redakciji, jer su se iz njih razvila crkvena prikazanja o muci i smrti Kristovoj.[3]

Najstariji plač druge redakcije jest plač u tzv. Osorsko-hvarskoj pjesmarici iz oko 1533. Njegovi su se prijepisi sačuvali u Korčulanskoj pjesmarici iz g. 1560, u Rapskoj pjesmarici iz g. 1563, Budljanskoj pjesmarici iz 1640. i u prijepisu Splićanina Nikole Marchija s kraja XVI., odnosno s početka XVII. st. koji je u novije vrijeme objavio Hrvoje Morović.[4]

Od navedenih plačeva dva su, kako je rečeno, zabilježena na otoku Rabu. To je Picićev plač iz g. 1471. i plač u Rapskoj pjesmarici iz g. 1563. Zanimljivo je da jedan pripada jednoj, a drugi drugoj redakciji. Drugoj redakciji pripada i do sada nepoznati plač koji se čuva u benediktinskom samostanu sv. Andrije u gradu Rabu. Prepisan je u veljači 1676. i pripadao je benediktinki Jeleni Mikuličić, koja ga je, kako se čini, za svoje potrebe i prepisala. To se dade zaključiti iz natpisa: »*Oue kgnighe yesu gospe Ellene Mikuliçigke koya se nahodi u mostiru suetoga Andria od Rabba ispisane na 19 Febrara 1676.*«

Rukopis je veličine: 20,5 x 14,5 cm. Ukoričen je i obložen kožnim omotom. Navedeni mu se natpis nalazi na 1. strani 1. unutarnjeg lista. Tekst plača nosi natpis: »*Pocigne Plaç Diue Marie*«, i to na 1. strani 2. unutarnjeg lista, koji je u oba donja kuta oštećen pa je tako oštećen i tekst samoga Plača. Paginacija nije bila u početku provedena, nego je netko u novije vrijeme olovkom označio folije rukopisa. Papir je prije prepisivanja uzet iz nekoga drugog kodeksa. To se može zaključiti iz nedosljedne paginacije na donjoj, suprotnoj strani rukopisa. Tekst je Plača manjkav. Završava stihovima u ko-

[2] Vjekoslav Štefanić, Hrvatska pismenost i književnost srednjega vijeka. Pet stoljeća hrvatske književnosti, knj. 1, Zagreb 1969, str. 58—59. i 439—440.

[3] Franjo Fancev, n. d.; Vjekoslav Štefanić, n. mj.

[4] Usp. Splitski tekst »Gospina plača«. Čakavska rič, Split 1973, br. 2. str. 149—185.

jima se govori o Kristovu ulasku na Kalvariju i o pripremi krvnika da ga razapnu. Broji 946 stihova. U početku je bez sumnje bio čitav.

Na kraju rukopisa netko je naknadno istrgao šest listova, od kojih su se sačuvali ustrišci. Papir je tvrd i dobre kvalitete. Pismo je od početka do kraja dosta jednolično i čitljivo. Naslov Plača, podnaslovi (Riči Pisca, Riči Gospoje, itd.) kao i prvo slovo riječi ispod podnaslova, za razliku od ostalog teksta, pisani su krupnijim crnim slovima u obliku tiskanih slova. Stihovi su pisani tako da neparni dolaze u liniju ispod neparnih, a parni u liniju ispod parnih.

2.

1. Prepisivač Plača pri pisanju pojedinih suglasnika upotrebljava po više slova ili znakova. To posebno vrijedi za pisanje sibilanata *c, z, s,* i palatala *č, ž, š,* jer se kolebao između čakavskog i cakavskog narječja. Tako sibilant *c* piše sa *c* (cuile, obucite), *ç* (u çerno, razçuili), *cz* (desniczu, liscze), i izuzetno sa *z* (V poglauiz); sibilant *s* sa *s* (glas, suze), a sibilant *z* sa *z* (zuizdu, zato), izuzetno sa *s* (oduersite).

Za palatal *č* upotrebljava najčešće *ç* (plaç, zaç), dosta često *c* (ric, plac); za *ž* znak *x* (xiua, xalost), a za *š* sad *s* (uidis, budes), sad *sc* (yosc, posluscayte) i jedanput *x* (straxnom). Palatal *ć* ispred suglasnika, samoglasnika *i* i na kraju riječi piše sa *ch* (nesrichnici, hotechi, pomoch), a ispred samoglasnika *a, e, u* sa *chi* (uechia, gioschie, opchiutille).

I druge palatale piše s više različitih znakova: *j* sa *y* (poyt, moyoy), *gi* (giedan, giutro), izuzetno sa *g* (pokrig) i sa *j* (Juda). Palatal *ļ* sa *gl* (kragl), ispred samoglasnika sa *gli* (gliuti, mogliu) i sa *ly* gdje stoji umjesto stare skupine *lъj* (ueselye, dreselye) a palatal *ń* sa *gn* (magne, gnih) i *gni* (s gniom, gniega). Staru skupinu *nъj* sa sa *ny* (skoncanye, smilouanye).

Velar *k* redovito piše sa *k* (skaza, nakaza), izuzetno sa *ch* (chuda); velar *g* sa *g* (moga, nigdar); sa *hg* (hgliedahu, hgniu), ispred samoglasnika *e, i* sa *gh* (naghe, draghi), a velar *h* sa *h* (suih, gorkih), izuzetno sa *g* (ne gtisse) i *gh* (maghnita).

Labiodental *v* i samoglasnik *u* piše jednako. Kao mala slova piše ih sa *u* (zouu, Issussouu, uas), a kao velika sa *V* (Vdouicze, V parsi, — Vasse, Vezasse).

Neka se slova katkada podvostručuju, kao: *bb* (rabbu), *çç* (oççi), *ff* (uffanye), *ll* (uelle), *rr* (Irrudu), *ss* (gorasse).

2. Jezik je Plača izrazito čakavsko-cakavsko narječje otoka Raba, kako se to razabire iz njegove fonetike, morfologije i sintakse.[5]

[5] Usp. Marcel Kušar, Rapski dijalekat. Rad JAZU, knj. 118, Zagreb 1894, str. 1—54, passim.

a) *Fonetika.* Samoglasnik *a* stoji umjesto nekadašnjega nazala *ę* iza palatala *č* i *j*: *poča, počaše, priča, poja, prija.* Zatim umjesto nekadašnjeg *ъ* u primjerima *s manom, kade, van, zali.* Kao sekundarno *a* na kraju prilogu *naprida* i u složenici *obastranen* iza *ob-*.

U korijenu *rast-* umjesto *a* dolazi *e*: *resti.* Umjesto *a* dolazi *e* u dat. mn.: *reče svime, k ńime.* U gl. *zagarleti e* zamjenjuje *i*, ako se ne radi o pisarskoj pogrešci. Vlastita imenica *Mandalena* jedanput se piše s *e*, *Mandaleni, Mandalenom,* drugi put s *i*: *Mandalina, Mandalinom.*

Nesvršeni gl. *umarati* jedanput se piše s *o*: *umoraš,* vjerojatno prema svršenom glagolu *umoriti.* Prilog *tu/te/* piše se dosljedno *tote,* gl. *tugovati* jedanput s *o* u prvom slogu s početka: *togovajte.*

Imenica stranoga podrijetla *apostol* na jednom se mjestu piše s *u*: *apustuli* mj. *apostoli.*

Samogl. *i* više se puta gubi na početku prijedloga *iz,* izjednačuje se s prijedlogom *s* te se ponekad oba pišu sa *z*: *zgubi, znet, zdvignu, —z majkon, z glave, z neba,* a ponekad sa *s*: *s majkon, sbudi, sprid.*

Stari glas *ě* reflektirao se kao *i* u svim osnovama osim u: *verno, obećali, znet, mešćaninon, celivala, sede, podsesti, nasred, prez i kade* (pored kadi), gdje se reflektirao kao *e*.

Sugl. *l* na kraju riječi ostaje bez promjene: *prodal, izdal, imal, dil,* itd.

Stara skupina *dį* daje *j*: *gospoje, ne viju, ne vijaše, osujuje, pogerjen, pojmo* ili *dj* (dy): *nahodjaše, hodjaše, vodjahu, osudjen, tvardja.* Sa *dj* piše se i *milosardje* (milosardye).

Umjesto *ići* Plač ima *iti* koji složen s prefiksima glasi: a) u infinitivu: *dojti, pojti, pojt,* b) u prezentu: *dojde, pojde, izajde, ojdu, projde,* c) u imperativu: *pojdi.*

Stari palatal *ļ* ostaje bez promjene: *zemļu, ļuti, ļubav,* dok se staro *lъj* piše sa *ly*: *ueselyu, dreselyu* i treba ga čitati kao *l-j*: *vesel-ju, dresel-ju.* Stara skupina *nъj* piše se sa *ny,* npr.: *uffanye, frustanye, smilouanye* i bez sumnje treba je izgovarati kao *n-j*: *ufan-je, frustan-je, smilovan-je,* pored *tergnie: tergnia glauu napunisse* (s.676), — *tergnia krunu upletosse* (s. 674). Skupina *tъj* ne daje *ć* nego *tj*: *bratjo, smartju, razputju.*

Skupina *pj* daje *pļ* u imperfektu: *trpļaše.* Naprotiv, skupina *vj* ostaje bez promjene: *kervju.* Sugl. *l* iza velara *g, k* a ispred *e, i* postaje *ļ*: *gļedaše, gļedahu, zakļinati,* dok se *ń* depalatizira u gl. *spominati, zakļinati.*

Prema prasl. *zgį* dolazi *žj*: *možjani.*

Velar *h* piše se redovito gdje mu je po etimologiji mjesto: *uho, bihu,* itd. Ipak se ponekad izostavlja *ojme : ojmeh, dartaše : darhtaše.* Nekad se umjesto njega piše *g*: *negtiasse, negtisse, ne gti,* vjerojatno zato što ga je pisac u tim riječima izgovarao nekako po sredini između *g* i *h*, odnosno kao njemačko *ch*.

Prasl. *stьj* daje redovito *šć: jošće, navišćeno, mešćaninon, zašćiten, šćapi,* ali: *krstjani.*

Sekundarno *j* vrlo često dobivaju: a) imenice koje počinju s *i: jigle, jime, Jivan,* b) glagoli koji počinju s *i: jimaše, jiskaše, jidoše, jima.* Ali postoje i oblici: *imiti, iskati, imaše* ,osobito u složenicama s prefiksom *iz: izdal, izbiše, istukoše, izlupaše.*

Samoglasno *r* piše se sa *ar: karv, smart, barzo,* s *er: serce, gerlo, s kervju,* s *ri: crikva, driva.* Sudeći po pisanju, skupinu *čr* treba čitati kao *čr* i kao *cr.* Kao *čr* npr. u: *çerno, çernon, poçergniena,* a kao *cr* u: *cernim, scergliene.* Razlog je tomu što se prepisivač kolebao između čakavskog i cakavskog narječja, pa se kolebao i u pisanju te skupine. To se kolebanje odražava u izgovoru i pisanju palatala *č, ž, š* u drugim riječima. Tako pored: *plaç, riçi, ça, zaç* dolaze cakavizmi: *plac, rici, ca, zac,* itd. Umjesto *ž* stoji *z* u 3. l. prezenta jedan.: *sluzi* (: služi), a umjesto *z* stoji *ž* u imperativu: *ponižite* (: ponizite). Sibilant *s* dolazi umjesto *š* u: *jos* (yos), a *š* umjesto *s* u: *uzviši* (: uzvisi), *č* zamjenjuje *c* u: *vuči* (uuçi), *vučihu* (:uuçihu), a *c* zamjenjuje *č* u: *uceniče, pricekala,* (uceniçe, pricekala).

Pojavu disimilacije sibilanta *c* ispred *t* imamo u: *svus'te* (: svutste — svuste), a pojavu disimilacije palatala *č* ispred *t* i *c* u: *plaš'te* (: platšte — plašte), *lišce* (ličce-litšce), *srdašce* (: srdačce-srdatšce).

Prepisivač se koleba i pri pisanju nazala *n* umjesto bilabijala *m:* a) u instrumentalu jedn. imenica m. roda: *celovon, sinkon, s konopon* pored: *glasom, vinom, plačem,* b) u instrumentalu jedn. imenica ž. roda: *z vojskon, s majkon, silon,* pored: *silom, krunom, svitom,* c) u instrumentalu jedn. pridjeva m. i ž. roda: *druzin ,pridebelon, černon,* pored: *plačnim, gorkim, zlom, plačnom,* d) u instrumentalu jedn. ličnih zamjenica *ja, ona : s manon, s ńon* i *s manom, s ńom,* e) u 1. licu prezenta: *nosin, niman,* ali i: *molim, nosim,* f) u dat. mn.: *Židovon, vrataron,* ali i: *Židijem, k vratom.*

Nazal *n* ispred bilabijala *b* daje *m: himbeniče.*

Asimilacija je suglasnika po zvučnosti u Plaču samo djelomično provedena. Zvučni suglasnici ispred bezvučnih prelaze u bezvučne u: *općutile, ispuniše, istukoše, slatko, srce, čufši,* inače ostaju bez promjene: *sbudi, razcvili, razpletite, razputju, raztresite, odkupil, odhodi, izhodjaše, odpraviše, odpeļaše, obtekoše, razčińaše.*

Prijedlozi *k* i *s* pišu se s apostrofom: *k'Pilatovu dvoru, k'tebi, k'sinku, s'čela s'divicami, s'Judom,* a veznik *a,* uzvik *o* i prijedlog *u* više puta s akutom, npr: *á obraz, á Isusom, ó Isuse, ú tugah, ú suite, ú duor.*

b. *Morfologija.* Imenice *zvon* i *oči* muškog su roda: Sad u *zvone* ne zvonite (s. 95), — *Oči moji* tu gļedahu (s. 255).

Velar *k* ispred *i* koji put prelazi, a koji put ne prelazi u *c: k majci* i *majki.*

Imenice: *Gospa, Juda, Mandalena* u vokativu jedn. glase: *Gospe, Juda, Mandaleno,* a imenica *sin:* mili *sinu.*

Lokativ od *srce* jednak je lokativu jedn. imenica ženskoga roda: *u srci.*

Imenica *Židov* u nom. množine ima dva oblika: *Židovi* i *Židove.* U Plaču dolazi i imenica *Žudij* te u dat. mn. glasi: *Žudijem.*

Genitiv mn. ili nema nikakva nastavka: *u poglavic, pinez,* ili ima nastavak *-ov,* npr.: *sinov.*

Imenice m. r. na suglasnik u dat. mn. svršavaju na *-on: Židovon, stražaninon, vrataron,* a imenice m. r. na *-a* imaju nastavk *am: poglavicam.* Imenica *vrata* u tom padežu glasi: *k vratom.*

Imenice m. r. na suglasnik u ak. mn. imaju sad nastavak *-i: muži, oltari, glasi, biči, čavli, itd.,* a sad nastavak *-e: sinke, zvone, glase, sine.*

Imenice ž. roda na *-a* imaju u tom padežu nastavak *-e: duše, brade, majke, glave,* itd. Imenica *kći* gubi *k* i u tom padežu glasi: *ćere* vaše ponižite.

U lok. mn. imenice ž. r. na *-a* imaju nastavak *-ah: nogah, mukah,* a u instrumentalu mn. nastavak *-ami: s kapami, s divicami, suzami.* Imenice m. r. na suglasnik svršavaju u tom padežu na *-i: s biči, s razbojnici, šćapi.* Od imenice *tlo* dolaze priloški oblici: *potloh* i *potleh.*

U pridjevskoj deklinaciji neobičnost je što pridjevi na *-ji* i *-ski* imaju neodređen oblik pa u gen. i ak. jedn. glase: *Sina Božja, sina ženska* (tj. od žene).

Pridjevi *drag, mnogi* u nom. mn. ispred *-i* mijenjaju velar *g* u *z:* tvoji *drazi učenici, -mnozi oružnici.* Pridjev *drag* i u gen. mn.: *svojih drazih.*

U ak. mn. neki pridjevi imaju nastavak *-i* kao i imenice m. roda na suglasnik: *tužni glasi,* češće nastavak *-e: tužne glase, sinke mlade,* itd.

Instrum. jedn. od lične zamjenice 1. lica *ja* glasi: *s manom* ili *s manon,* a od lične zamjenice 2. lica ti: *s tobon.* Akuz. jedn. od zamjenice *on* glasi: *ńega* ili *ga,* a samo izuzetno *ń,* a od *ona ńu,* npr.: *ńu sad gorku procvilite* (s. 49) ili *ju: sad ju najde sve skončanje* (s. 42). Instr. jedn. od *ona: s ńon* ili ńon, npr.: *Zato sad s ńon naricite* (s. 71) — *nad ńon gorko tugovahu* (s. 304).

Zamjenica *vi* ima instr. *vami,* a zamjenica *oni: s ńima* i *s ńimi.* Zamjenica *one* ima neobičan dat. *ńime: obrati se Isus k'ńime.*

Posvojne zamjenice *moja, tvoja* katkada dolaze u kontrahiranom obliku: *ma tva,* npr.: *ma ļubavi, tve nevoļe. Umjesto ńegov* koji put služi gen. jedn. lične zamjenice *on: muku ńega,* a za ž. r. samo gen. jedn. zamjenice *ona: ńeje žalost, ńe jakost, sva ńe duša.*

Odnosne zamjenice *koji, koja, koje* redovito stoje u kontrahiranom obliku: *ki, ka, ko,* npr.: *ki* joj biše sve ufanje (s. 41), *-ka* sad

gubi sinka draga (s. 39), (srce) *-ko* ne bi plakalo (s. 92). Oblici *koji, koja* upotrebljavaju se uglavnom radi ritma: *koje* (mj. *koji* m. o.) mene na smrt daše (s. 832), *-koju* gorku on jiskaše (s. 216).

Zamjenički pridjev *sav* dolazi i u obliku *vas*. Tako imamo: *vas obraz, vas svit* pored: *sva krvava, u svem prvi*. U dat. mn. jedanput glasi *svime:* ter jim tako reče *svime* (s. 828), a u ak. mn. *svih* kao i u gen. mn.: *svih* sad zove (s. 3) — nas *svih* pomorite (s. 840), ali i: *sve* dni.

Gl. *skupsti* (: skubsti) i *oskupsti (: oskubsti)* u infinitivu gube *p* (b) ispred *s:* Ne daj joj se, Jive, *skusti* (s. 201), *-oskusti* će svoje vlase (s. 198).

Glagoli na *-ti* redovito zadržavaju krajnje *-i u* infinitivu: *skriti, mriti, radovati*. Gube ga samo koji put: *sadit, derat*. To se može reći i za gl. prilog sadašnji, npr.: *videći, hodeći, mneći*, pored: *videć, plačuć, buduć*.

U 1. licu prezenta nastava je *-u: mogu, čuju, živu, umru, pojdu, moļu*, itd. ili *-am, -em, -im: nimam, čujem, plačem, šaļem, molim, prosim, gorîm*. Gl. *moći* u 2. l. jedn. jedanput glasi: *ne mož*, a gl. *dati: daš*. U 3. l. jedn. gl. *moći* na jednome mjestu glasi: *more*, a gl. *primiti, ploviti : prime, plove*. Prvi je načinjen prema prez. gl. *prijeti* i ide u starije oblike gl. *primiti*, drugi oblik *plove* zapravo je 3. l. jedn. od starijega gl. *pluti*. Oblici *vidu, ronu* u 3. l. mn. načinjeni su prema glagolima koji u tom licu imaju *-u* po pravilu, kao: *plaču, zovu, čuju*.

U Plaču aorist imaju ne samo svršeni nego i nesvršeni glagoli, i to više nesvršeni nego svršeni. Kao svršeni gl. dolaze:*nakazati* i *porazati*. U 3. l. jedn. aorista glase: *nakaza, poraza*. Prvi ima i 3. l. mn:. *nakazaše*. RJA ima *nakazati* kao svršeni gl. s nekoliko potvrda. Gl. *porazati* nema. Možda ga je prepisivač načinio da dobije srok s gl. *nakazati*. Od nesvršenih gl. aorist imaju npr.: *prolivati, tugovati, dojitî*. Oni u 3. l. mn. glase: *prolivaše, tugovaše, dojiše*.

I imperfekt se tvori od svršenih i nesvršenih glagola. Od svršenih imamo npr. 3. l. jedn.: *on paše, padiše, pukniše* i 3. l. mn.: *uhitihu, privezahu, natiskahu*. Od nesvršenih 3. l. jedn.: *uzdihaše, vodjaše, ishodjaše*, 3. l. mn.: *skubihu, vučihu, pošiļahu, progańahu*.

Futer se egzaktni tvori od svršenog prezenta pomoćnog gl. *biti* i infinitiva odnosnoga glagola, npr.: *budem mriti, budeš moći, bude osuditi*.

Imperativ rijetko gubi krajnje *-i* u 2. l. jednine, npr.: *rec'mi*. Češće ga gubi u nastavku 2. l. množine *-ite: slište, plašte, svuste, tužte, postavte, skupte, otvorte*. Inače dolaze puni oblici: *pomozi me, -plačite, žalite, uzmite, obucite*, itd.

c. I *sintaksa Plača* ima svojih osobitosti.

Povratna zamjenica *sebi* jedanput zamjenjuje dat. jedn. lične zamjenice *meni: Johi, sinko, tužnoj sebi* (s. 482) vjerojatno kao lapsus calami. To se ne može reći za posvojno-povratnu zamjenicu *svoj*,

koja samo na jednom mjestu stoji umjesto posvojne zamjenice 2. l. *tvoj: Bože, usliši rabu svoju* (s. 560). Inače se kao u latinskom i tal. jeziku upotrebljava posvojna zamjenica lica na koje se odnosi, npr.: *da prolijem suze moje* (s. 493), *-ne krati mi truda tvoga* (s. 368), *-ke imate vaše sinke* (s. 30), *-vaše kose razpletite* (s. 77), itd.

Pisac se dosta koleba pri upotrebi prijedloga. U izrazima: *studenija osta leda* (s. 910), *-trńa krunu upletoše* (s. 674), *-dvora vrata odtiskoše* (s. 799), *-bile svite sebe svuče* (s. 307) stoje genitivi bez prijedloga, iako bismo u prva tri očekivali prijedlog *od*, a u 4. prijedlog *sa*. Prijedlog *od* u 1. slučaju traži komparativ *studenija*, u 2. da se označi materijal od kojega je kruna načinjena, u 3. pripadnost, komu vrata pripadaju, a u 4. prijedlog *sa* traži sam gl. *svući*.

Prijedlog *od* u izrazu *od mahnita svite nosiš* (s. 545) stoji prema tal. prijedlogu *di*, a u izrazu *glas od sinka li čekaše* (s. 222) prema lat. prijedlogu *de*. U 1. slučaju odgovara na pitanje čije svite, u 2. o komu čekaše glas.

Neobičan je dat. jedn. *Gospi* s gl. *razumjeti: zato Gospi razumijte* (s. 37). Isto tako dat. mn. *Židovon* s gl. *izgrabiti: i Židovon izgrabiti* (s. 466).

Prijelog *protiv* stoji s dativom umjesto s genitivom: *svak je sada protiv tebi* (s. 481), *-protiv ńemu sve lagahu* (s. 510).

Prijedlog *k* osjeća se suvišan u izrazima: *k Mariji se pridružite* (s. 61), *-al na pomoć k sebi zvati* (s. 318), *-obrati se Isus k nime* (s 827). Naprotiv, izrazi: *skupte sebi sinke mlade* (s. 18), *-vezaše ga stupu kruto* (s. 595) stoje bez prijedloga, iako bismo u 1. slučaju očekivali prijedlog *oko* (oko sebe), u 2. prijedlog *za* ili *uz* (za, uz stup). Na drugome mjestu gl. *vezati* stoji s prijedlogom *k: da si vezan k stupu kruto* (s. 635). I pridjev *dostojan* ima objekt u dativu: *moj sin tomu ni dostojan* (s. 777).

Gl. *procviliti* u Plaču je prelazan: *ńu sad gorku procvilite* (s. 49), a gl. *obrati* ima uza se dva akuzativa: *apostola on te obra* (s. 331). U izrazu: *trńa glavu zabijahu* (s. 678) nedostaje prijedlog *u, u glavu*.

Za današnji hrvatski književni jezik neobični su izrazi s prijedlogom *na: na Pilata tugovaše* (s. 785), *-na svit pravde nigdar da ni* (s. 540), -(nimam) *na svit draga sinka* (s. 566). U 1. slučaju gl. *tugovati* kao da je uzet u značenju gl. »tužiti se na koga«, u 2. i 3. slučaju očekivali bismo lokativ umjesto akuzativa, *na svitu*. U izrazu *pomozi me u nevolu* (s. 366) prijedlog *u* stoji s akuzativom umjesto s lokativom, *u nevoli*.

U dva slučaja lokativ stoji bez prijedloga *u: zato vazda sumńi staše* (s. 224), *-sina ženska tankih mukah* (s. 272).

Plač se naročito koleba pri upotrebi prijedloga *s*.

a) S instrum. sredstva jedanput dolazi: *s kapami se sad pokrijte* (s. 59), *-nazad vezan s tim konopon* (s. 547), *-s kojimi te podmiti-*

še (s. 774), drugi put ne dolazi: *sad se crnim narešite* (s. 79), *-šćapi gorko izmlatiše* (s. 258).

b) Isto tako s instrum. načina jedanput se piše: *s jednim glasom sve rekoše* (s. 506), *-Gospa s plačem ńih molaše(* s. 375), drugi se put ne piše: *jednim glasom sve rekoše* (s. 708), *-celovom ga Juda izda* (s. 127).

c) S instrumentalom se društva u izrazima *ńeje sinka s ńon žalite* (s. 26), *-s plačnom družbom ka je s mnom* (s. 745), upotrebljava, a u izrazima *svi Gospojon sad plačite* (s. 25), *-plačnon družbon tugovaše* (s. 734) ne upotrebljava.

d) S instrumentalom razdvajanja imamo: *kad vas s ńimi smrt razdili* (s. 33), *-i s majkon te razdiliše* (s. 488) pored: *ki me sinkon joh razdili* (s. 344).

Neobična je konstrukcija s prijedlozima: *pored s: pored s vami udovica* (s. 70), *-tere plači pored s manon* (s 244), *-ke se trude pored s manon* (s. 362), *-neka pored s ńim smrt primu* (s. 783). Isto tako konstrukcija gl. *boļeti* i *prizivati se* s prijedlogom *s: zač ga srce s ńom boļaše* (s. 426), *-zato s ńom se prizivaše* (s. 431).

Neki glagoli imaju prijedložni objekt koji u današenjem jeziku nije običan. Tako npr. nije običan prijedlog *s* s glagolom *rivati: i naprida s ńim rivahu* (s 158) i s gl. *tiskati* (tisnuti): *ner tiskoše s ńom nazada* (s. 761), kao ni prijedlog *na* s gl. *nastojati: svi tad na to nastojahu* (s. 583).

Neki opet glagoli imaju objekte bez prijedloga, a u današnjem ga jeziku redovito imaju; npr.: *i sebi vas jest zaručil* (s. 84). Gl. *zaručiti* u izrazu ima objekt u dat. i ak. bez prijedloga. Umjesto dat. *sebi* danas se kaže: *sa sobom* ili *za se.* U izrazu: *svake tuge bi zašćićen* (s. 124) dolazi pasivna konstrukcija, ali bez prijedloga *od,* koji bi u duhu današenjeg jezika morao stajati

Gl. *vijećati* (vićati) i *pasti* u Plaču su povratni: *kad se bihu s ńim vićali* (s. 162), *-većekrat se s ńim padiše* (s. 855). Danas su takve konstrukcije neobične. Gl. *ukazati se,* naprotiv, stoji bez povratne zamjenice *se: jer bi srce ukazalo — tvrdo ko bi ne plakalo* (s. 923—924).

Umjesto futura I stoji prezent nesvršenih gl. *vidjeti* i *militi,* npr.: *živa ne mńu da ga vidiš, -ni ga već nigdar miliš* (s. 273—274), a umjesto prezenta svršenog glagola futur II: s jednim glasom svi rekoše — *da ga bude osuditi* (s. 506—507).

U Plaču ima stanovit broj riječi stranoga podrijetla. To su: *korut,* tal. corotto, »žalobna odjeća«, *-meštar,* njem. Meister, tal maestro, *-katrida,* tal. catedra, »sjedalica, stolica«, *-rabijati,* prema tal. rabbia, »bjesnjeti«, *-kanat,* tal. canto, »pjesma«, *-frustati,* tal. frustare, »šibati, bičevati«, *-sentencija,* lat. sententia, »presuda, odluka«, *-manigold,* tal. manigoldo, »lupež, nitkov, razbojnik«, *-spazmati,* tal. spasimare, »previjati se od bola, trzati se od muke«, *-kolur,* tal. co-

lore, lat. color, »boja«, *-odpeļati, propeļati,* tal. pigliare, »odvesti, odagnati, povesti«, i dr.

U duhu tal. i lat. jezika konstruirani su i neki izrazi kao: *za dati mu veće muke* (s. 134), *-glas do neba pošaļite* (s. 72), *-kad bi jutro učińeno* (s. 433), *-koje mene na smrt daše* (s. 832), itd.

3.

Plač benediktinskog samostana sv. Andrije u gradu Rabu (B) pripada istoj redakciji kao i Plač Splićanina Nikole Marchija (S). Budući da su prepisani u različito vrijeme i na različitim mjestima, razumljivo je da se međusobno tekstualno razlikuju. Stihovi im se nekada razlikuju u jednoj riječi. Npr. B: Sina Božja muku *jače* (s. 24), S: Sinka Božja muku *žale.*[6] Nekada u obliku neke riječi. Npr. B: tere *vlasi raztresite* (s. 78), S: tere vlase rastresite.[7] Nekad u redu riječi. Npr. B: *Ajmeh, sinko, zač nas dile* (s. 883), S: *Ajmeh, zač nas, sinko, dile.*[8] Nekada u cijelosti, ali im stihovi imaju gotovo isti smisao. Npr. B: *i hodit ga silovahu* (s. 168), S: *s ńime naprid pospišahu.*[9] Nekada im stihovi imaju različit tekst i razli it smisao. Npr. B: *i Gospoju sve slidite* (s. 80), S: *tere gorko potužite.*[10]

Plačevi se razlikuju i u broju stihova koji se pripisuju nekom od sudionika. Tako nekada B ima koji dvostih više, a nekada koji dvostih manje nego S. Tako npr. B ima iza svoga 144. stiha dvostih: *Većekrat se upadiše — i po putu krv roniše* (s. 145—146) kojega S nema. Naprotiv, S iza svoga 81. stiha ima dvostih: *Plačne pisni sada pojte — tere s ńimi Gospi dojte,* kojega B nema. Takvih tekstualnih razlika ima više. Najveća je tekstualna razlika između dvaju plačeva što B iza svoga 190. stiha nema čitavih 46 stihova koje S ima iza svoga 192. stiha. Taj se manjak u B osjeća iz samoga njegova teksta. »Riči Pisca« svršavaju sa dvostihom: *Pak Kaifi povedoše — svi tad za ńim potekoše* (s. 189—190). I odmah za njim dolaze »Riči Isusa«: *Pojdi, Jive, k majci mojoj* (s. 191), a ne kaže se kako se i odakle našao Ivan uz Isusa. Sve nam to objašnjava zašto B ima 946 stihova, a S 994 stiha o istom predmetu.

Premda je B oko 70 godina mlađi od S, ipak se u njemu nalazi manje tragova štokavskog dijalekta nego u S. Tako S češće upotrebljava nestegnuti oblik odnosne zamjenice *koji* i u deklinaciji i konjugaciji ima više oblika s krajnjim *-m* nego B. Od lične zamjenice 1.

[6] Splitski tekst »Gospina plača«, n. d., str. 154, s. 24.
[7] N. d., str. 155, s. 78.
[8] N. d., str. 174, s. 937.
[9] N. d., str. 157, s. 170.
[10] N. d., str. 155, s. 80.

lica *ja* ima instr. jedn. *sa mnom*, a B samo: *s manon* ili *s manom*. U S labiodental *v* redovito prelazi u *f*, naročito iza sibilanta *s*, u B samo u »čufši«: *Čufši Gospa tužne glase* (s. 279).

B ima nekoliko tekstualnih nedostataka, od kojih su neki nastali nakon oštećenja 1. lista na kojemu se tekst nalazi. Svi su oni dopunjeni pomoću sačuvanih stihova, po smislu, i bez pomoći S. Samo se jedna riječ ne može dopuniti ni pomoću neoštećenih stihova ni pomoću S. Radi se o riječi koja počinje sa *pec* . . . (v. s. 14) umjesto koje S ima »požaliti«.

U B jedan dvostih glasi: *Vezaše ga stupu kruto, -frustaše ga vele kruto* (s. 595—596). S ima na kraju 2. stiha prilog *ļuto*. Sam B na drugome mjestu: *Da si vezan k stupu kruto, -tere frustan vele ļuto* (s. 635—636). Očito je da se u prvom slučaju radi o pisarskoj pogrešci.

Na jednom mjestu B upliće u *Gospojin* monolog oblike 3. lica:

Svezaše *mu* ruke tvoje
skupa s ńimi srce moje . . .
A ne mogu t' pomoć dati
pržalosna gorka mati.
Kaifi se *ja* moliti
i ne htiti *joj* otvoriti (s. 405—406, 409—412).

S umjesto 1.stiha ima: *Sfezane t' su ruke tvoje*, a umjesto zadnjih dvaju: *Hith se Kaifi polomiti, -a neće mi otvoriti.*[11]

Čini se da je B nastojao da mu stihovi budu ritmički što savršeniji. To se razabire odmah na početku iz prvoga dvostiha:

Plačnim glasom svih vas *zovu*
slište majku *Isusovu* (s. 1—2).

S umjesto *zovu* ima *moļu*. Očito je da se *zovu* bolje rimuje sa *Isusovu* nego *moļu*. Takvih slučajeva ima dosta. B je katkada u tome išao tako daleko da je za volju sroka prekrajao neke glagole. Tako je gl. *poraziti* prekrojio u *porazati* da dobije srok s gl. *nakazati:*

Toliko ga zlo *poraza*
da obraz mu vas *nakaza* (s. 179—180).

S umjesto *poraza* ima *porazi* i umjesto 2. stiha: *da mu obraz vas pocarni,*[12] a *porazi* i *pocarni* se ne sriču!

U S ima pokoje mjesto nejasno. B je, za razliku od njega, nastojao biti što jasniji. S na primjer ima:

[11] N. d., str. 163, s. 453, 459—460.
[12] N. d., str. 157, s. 181—182.

Ostavite sad *biskante*
tere pojte plačne kante,[13]

gdje dolaze riječi nejasna značenja *biskante* koje ni RJA nema. Vjerojatno dolazi od tal. *biscanto,* »dvostruki ugao«, ali to značenje u navedenom dvostihu ne dolazi. U B taj dvostih glasi:

Ostavite sad *pisanke*
i pivajte plačne kante (s. 99—100).

U njemu umjesto nejasne riječi *biskante* stoji *pisanke.* Ni nje nema RJA, ali joj je značenje jasno. U djelima starih hrvatskih pisaca i pjesnika dolazi kao *pjesanca* (pisanca) u značenju »kratka pjesma vedra sadržaja«.

S ima i stihove:

Ojme, sinko, dobro moje
to li si e tilo tvoje
da sad stojiš u tamnici.[14]

Drugi je stih gotovo sasvim nejasan i čini da je nejasan i treći stih. B umjesto njega ima: *Ko li je to dilo tvoje* (s. 400), dakle, posve jasan stih koji objašnjava čitav kontekst.

Ostale se razlike između B i S navode iza teksta B. Tekst se navodi u originalnoj grafiji sa svim pisarskim nedosljednostima.

POCIGNE

Plaç Diue Marie

Rici Piscza

Plaçnim glasom suih uas zouu[1] 1a
sliste mayku Isussouu
Ka uas na plaç suih sad zoue
zaç[2] ú gorkih tugah ploue.
Zoue dusse Bogu mille
dabi sgniom sad procuilile[3]
Gorku muku gneye Sinka
ki ye blaxen po sue uika;
Ku danaska za nas prima[4]
i na krixu nag um(ira).
O karstiani[5] Bogu mil(li),
kiste uazda pom(gnu imili)

[13] N. d., str. 156, s. 101—102.
[14] N. d., str. 163, s. 447—448.

(Isu)kersta proslaviti
gniega muku pec(. . .),[6]
Sada serza[7] probudite 1b
tere gorko procuilite.
Mogliu oue[8] moye draghe,
skupte sebi[9] sinke mlade
Terse sgnimi ponixite[10]
i u çerno[11] obucite.
Vasse brade sad skubite
tere gorko sui plaçite[12]
Giere suaka stuar sad plaçe,
sina boxya muki giaçe.[13]
Sui gospoyon[14] sad plaçite,
gnieye sinka sgnion xalite
Zaçga[15] za uas sada gubi
zato uas suit na plac sbudi.[16]
I uas molim, mille mayke,
ke imate uasse sinke[17]
(Ke) ste xalost[18] yur poznale
kadste sinke zak(opale).[19]
Kad uas sgnimi smart razdili, 2a
koliko uas tad razçuili?
Nigdar radost neimaste
pokle[20] xalost tad poznaste.
Zato Gospi razumigte
ter plakati sgniom umigte,
Ka sad gubi sinka draga,
Isukarsta uelle blaga,[21]
Ki yoy bisse sue uffanye,[22]
sadyu nayde sue skoncanye.[23]
Zato korut sad uzmite,
ú çernose[24] obucite.
Chiere uasse ponixite[25]
i plakatgih[26] nauçite,
Ter sui plaçte sad smariyon,[27]
uelle gorkon xalostniyon.[28]
Gniu sad gorku[29] procuilite,
gnieye xalost[30] sgniom dilite.
I ui plaçne Vdouicze, 2b
priuelike xalosnicze,
Keste muxi[31] izgubille,
suaku xalost opchiutille,[32]
Ke bihote naressene[33]
pak[34] ostaste poçergniene,
Ke bihote ú ueselyu
pak ostaste ú dreselyu.

Skapamise[35] sad pokrigte,
sçernim glaue sue pouigte,
K'Mariyise[36] pridruxite
i sgniom gorko procuilite[37]
Ka sad gubi sinka i muxa
u kom bisse sua gnie dussa;
Skoyim bisse naressena,[38]
sad ostaye poçergniena,
Ka sgnim bisse ú ueselyu,
sad ostaye ú dreselyu.
Sad chiese zuat xalosniçza, 3a
pored suami udouicza.
Zato sad sgniom nariçite,[39]
glas do Nebba possaglite.[40]
Vi[41] neuiste s'diuiczami
sue plaçite sad suzami.[42]
Vasse[43] urehe pogardite
i[44] od sebe odversite,
Vasse kose razpletite
tere ulasi[45] raztresite.
Sadse çernim naressite[46]
i gosppyu sue slidite.[47]
[48]Sgniom plaçite sinka draga,
zaruçnika gnieye blaga[49]
Ki uas skeruyu yest odkupil[50]
i sebi uas yest zaruçil.
Zato za gnim togouayte[51]
terga çesto spomignayte.
Vi, posteni Redounici, 3b
Isussoui naslidnici,
Sada plaste mestra draga,
Isukersta uelle blaga[52]
Na krix za uas ki pohodi,[53]
placnih uelle uas odhodi.[54]
Zato crique poçernite
tere suichie pogazite.[55]
Sad ú zuone[56] ne zuonite,
neg[57] ú daske skrobochite
I oltari[58] naghe suuste
i pri gorko sui sad tuxte.[59]
Ostauite sad pisanke[60]
i piuayte[61] plaçne kante
Da puk na plaç probudite
ter zayedno sui tuxite,
Zac[62] sad ghine uassa suitlost
ú kom bisse praua kripost.

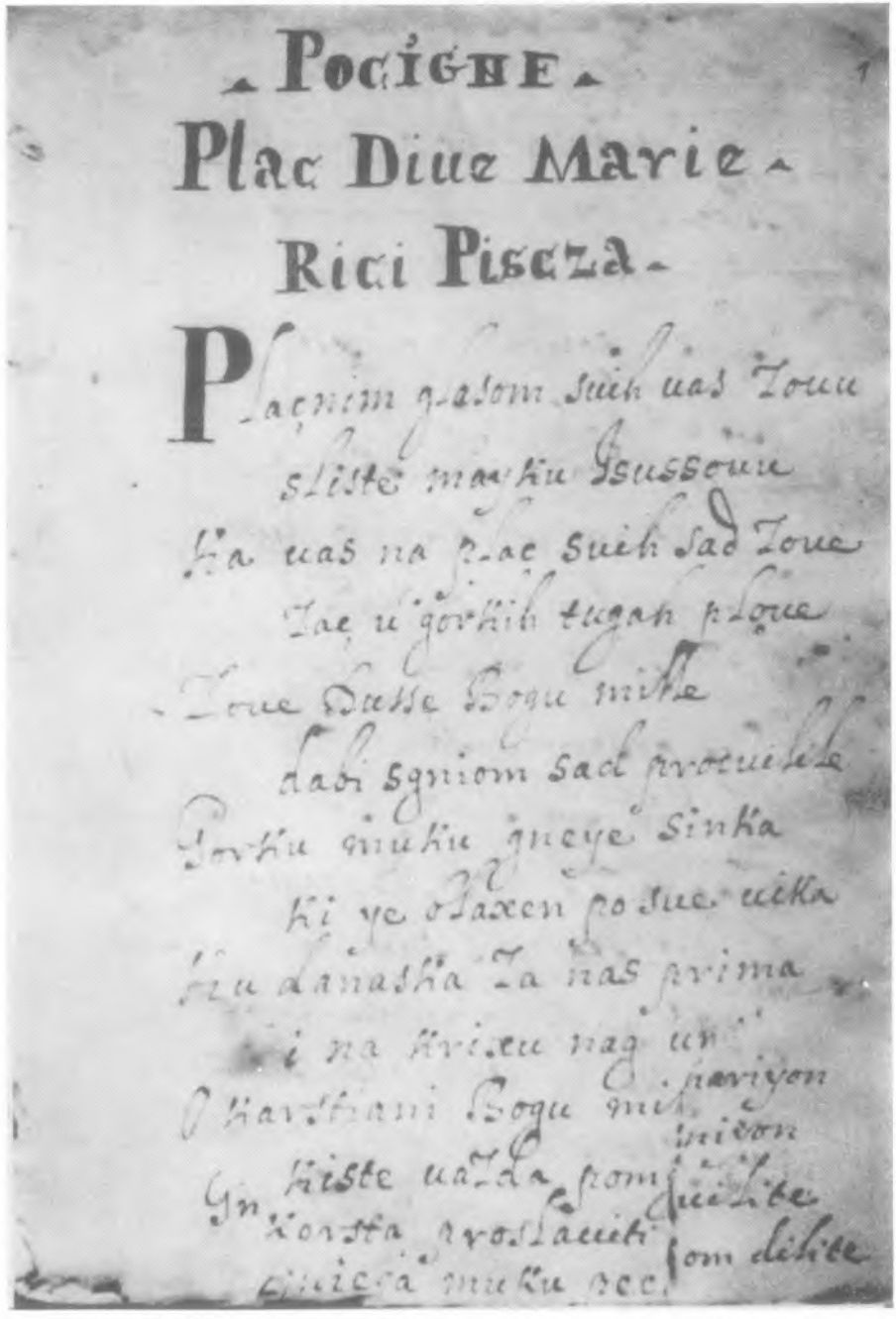

Sl. 1. Početak »Gospinog plača« s o. Raba (prijepis iz 1676. god.)

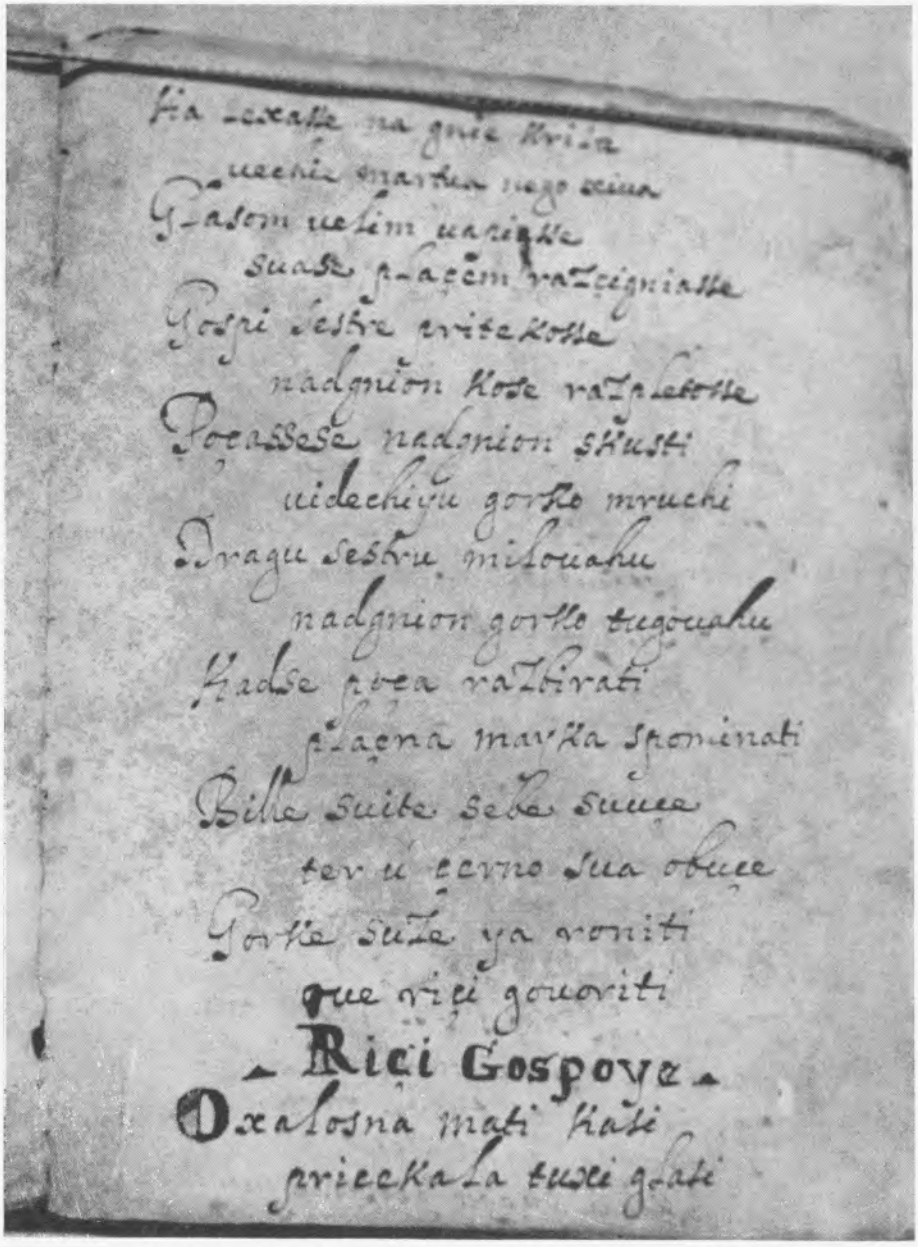

Sl. 2. Tekst »Gospinog plača« s o. Raba (stihovi od 295—312)

Zato gniega sui plaçite, 4a
muku gniega[63] sad xalite.
Asad pomgniu sui postaute,
plaçne glase posluscayte:
Buduch Giuda mestra prodal,
pri neharni[64] zali lotar,
V Poglauiz pita pomoch
da Isusa giame obnoch.
Oni Voysku priprauisse
ter giu s'Giudom odprauisse.
Tad ú Vartlu Isus bisse
Giuda suoyskon kad gredisse.
Na molitui[65] tad on stasse
terse skaruyu uas pochiasse.[66]
Mnoghu tugu tad gimasse
yer poyt[67] umrit negtiasse.
Angel zneba k'gniemu doyde
pokriptga,[68] opet poyde.
Pokle Isus bi pokripglien, 4b
suake tughe bi zaschiten.[69]
Eto Giuda zuoyskon doyde,
protiu gniemu Isus poyde.
Celouonga Giuda izda,
ú xidouske ruke prida.
Xidouiga obtekosse,
Apustuli utekosse,[70]
Sina Boxya uhitisse,
na zemgliuga poualisse.
Vezassemu na zad ruke
za datimu uechie muke.[71]
Tolikoga zlo izbisse,
suega[72] modra uçinisse.
Po zemgliga tad[73] uuçihu,
glauu i bradu mu[74] skubihu.
Za gerloga zauezasse
I kaniga popegliasse.[75]
Suuda gniega kud uodyahu,[76] 5a
kako lotra progagniahu.[77]
Nogamiga poriuahu
i napridga potinskahu.[78]
Vechie kratse upadisse
i po putu karu ronisse.[79]

Vas obrazmu stuçen bisse,[80]
iz nosamu kartu tecisse.
Kad Potoku[81] sgnim pridosse,
ú uoduga tad uergosse,[82]
Suega mokra izuukosse
terga ú kal ú metosse.
Vas xiuotmu tad ustinu,[83]
sliscza kolur uas poginu.
Giedua poça on hoditi
yerga tillo gia boliti.
A oniga gios biahu
i naprida sgnim riuahu.[84]
Putem Isus zamirasse, 5b
suoyih drazih[85] neuiasse
Kimu bihu obechiali,
kadse bihu sgnim uichiali,[86]
Da te paruo na smart poyti
nego gniega[87] nigdar oyti.
A oni sui odtidosse[88]
i od gniega pobigosse.[89]
Xidoui tad sgnim mechiahu[90]
i hoditga silouahu.[91]
Kada k'Anni sgnim pridosse,
ú Polaçu sui gidosse.
Sui ueselli tada bihu[92]
da Isusa uhitihu,[93]
Daga[94] tako pogardisse
i gnih uogliu ispunisse.[95]
Sui se tada sgnim rugahu[96]
i na obraz gios[97] pgliuuahu.
Giedan zduignu[98] tad desniczu,
poda gniemu[99] zausniczu.
Tolikoga zlo poraza[100]
da obrazmu uas nakaza;[101]
Iz nosamu karu proteçe[102]
á obrazmu uas oteçe.
Poraziga Pas on zali[103]
komu uho tad ozdraui.
Druzi gioschie sgnim[104] dermahu
za ulasiga[105] potezahu
Kadga tako nakazasse,
mnoghe muke gios[106] zadasse
Pak Kaifi[107] pouedosse,
sui tad za gnim[108] potekosse.

Riçi Issusa

Poydi,[109] Giue, k'mayci moyoy,
prixalosnoy[110] teti tuoyoy.
Glas od mene ponesiyoy,[111]
sue ças'uidil ti reciyoy,
Ter yu hotig[112] pokripiti
Zac[113] chie gorko procuiliti.
Kada çuye tuxne[114] glase, 6b
oskustichie[115] suoye ulase
Mene sinka xaluyuchi,
smanon[116] gorko tuguyuchi.
Nedayoyse, Giue, skusti,[117]
xalosnuyu[118] ti nepusti.
Nedayoyse[119] xalouati,
takotise radouati.
Kad na krixu budem[120] mriti,
nepustiyoy[121] blizu priti
Neka nima[122] uechiu xalost
uidech mruchi suoyu radost.
Giayu tebi priporuçan
zaç sam çich gnie uelle muçan.[123]

Rici Piscza

Poyde Giuan[124] priko grada
ostauiusci mestra draga.
Putem gorko tugouasse,
draga mestra xalouasse,
Mayku gniega milouasse
koyu gorku on giskasse.[125]
V parsise udirasse, 7a
kgnioyse barzo potezasse.[126]
Boxya mayka to neznasse,
smandalenom[127] doma stasse,
Dali gorko uzdihasse,[128]
glas od sinka li çekasse.
Zac[129] xidousku zlobu znasse,
zato uazda sumgni[130] stasse.
Tu noch spati nemogasse
zac[131] yoy sarcze sue dertasse.
Tada ona[132] tuxna stechi,
eto Giuan glas nosechi;
Glasom uellim uapiasse
kakono Vuk tad uijasse.

Kgnioy ulize tuguyuchi,
bradu suoyu on skubuchi,
Gorke suze ya roniti,
oue riçi gouoriti:

Rici Giuana[133]

Giohi,[134] Gospe plaçna moya,
gdiye dika sada tuoya,
Gdiye sada sin tuoy draghi,
kragl Nebeski Bog moy praui? 7b
Chuda siga odprauila
zac ga yesi[135] ostauila?
Ça se cini[136] al neuidis
ter ú kuchi, Gospe, sidis?
Sadase pokrig suitom çernon[137]
tere plaçi pored smanon,[138]
I oskubi tuoye[139] ulase
zac ti nosim[140] tuxne glase
Od dragoga sinka tuoga,
prislaunoga[141] mestra moga.
Judagatye, Gospe, prodal,[142]
prineharni zali lotar.
Trideset pinez zagnye prial
tertigaye na smart izdal.
Sadatiga uhitisse,
tebe gorku[143] uhilisse.
Oççi moyi tu hgliedahu[144]
kad mu ruke priuezahu,[145]
I na zemgliu[146] poualisse, 8a
schiapi gorko[147] izmlatisse,
Kad mu bradu izkubosse
i uas obraz istukosse.
Tu[148] ga, Gospe, zlo izbisse,
sua keruaua uçinisse.
Za gerloga yosc uezasse,[149]
Poglauiczam[150] popegliasse.
Vas put keruau, Gospe, bisse
kat'iz sinka[151] karu tecisse.
Tko[152] bi neznal kgniemu poyti,
po karui bi umil doyti.
Tuoyu zuizdu[153] sad Daniczu
postauisse ú tamniczu.
Ni uech uidih, niti slissah[154]
sina xenska takih mukah.[155]

Xiua nemgniu daga uidis
niga uechie nigdar milis.[156]
Zato, Gospe, hitro[157] hodi,
k'Pilatouu duoru poydi[158]
Jeda budes kako mochi 8b
sinku tuomu yoh[159] pomochi.

Rici Piscza

Çufsci Gospa tuxne[160] glase,
sue oskube suoye ulase.
Gliuti maçyoy sarcze proyde,
bolizanyoy uella doyde,
Sarcze yoyse priuiasse,
yedua dussu pogimasse.
Od tuxice stat nemore
zaçse[161] plaçna prinemore.
Mandalina nebi lina,
pria Gospu na kolina.[162]
Gia yoy çello protirati
i uinomyu[163] zaliuati.
V parsise udirasse,
nadgniom suze proliuasse,
Za Isussom tugouasse,
gniega mayku xalouasse,
Ka lexasse na gnie krila 9a
uechie martua nego[164] xiua.
Glasom uelim uapiasse,
suase plaçem razçigniasse.[165]
Gospi sestre pritekosse,
nadgnion kose razpletosse.[166]
Poçassese nadgnion skusti,[167]
uidechiyu gorko mruchi.
Dragu sestru milouahu,
nad gnion[168] gorko tugouahu.
Kadse poça razbirati,
plaçna mayka spominati,
Bille suite sebe suuçe
ter ú çerno sua obuçe.
Gorke suze ya roniti,
oue riçi gouoriti:

O, xalosna mati, kasi
pricekala tuxni [169] glasi
Od dragoga sinka moga; 9b
yohi çachiu ya neboga,[170]
Kudalichiu sinko poyti,
gdili hochiu k'tebi doyti,
Kudalichiu put giskati[171]
al napomoch k'sebi zuati?
Gdisu,[172] Sinko, Vçenici,
tuoyi drazi naslidnici,
Ki umriti stobom htihu,
ostauit te ne hotihu?
A sad su se sui sakrili
kadasute uhitili.[173]
Juda li te, sinko, proda
komu, sinko, noghe opra.
Aymeh,[174] Juda, himbeniçe
i pri hudi[175] Vceniçe,
Çat uçini sin moy draghi,
kragl Nebeski, Bog tuoy[176] praui?
Apostola on te obra
i noghe ti tuoye[177] opra,
Tillo suoye da ti gisti
i karu suoyu gioschie piti.[178]
To uçini[179] za spasenye 10a
i uiçgnie ti dat ueselye.[180]
Koliku ti gliubau skaza,
á ti gniega zlo nakaza,
Kako lotra daga proda[181]
i xidouske ruke poda.[182]
Yaga tebi priporucih
zac uazda te[183] uelle gliubih,
Ati mene zlo razcuili
ki me sinkon gioh[184] razdili.
Aymeh zac me tako rani
Buduch ti moy izabrani?[185]
Yohi,[186] sinko, xeglio moya,
tuxna ti ye mayka tuoya!
Ça chiu tuxna[187] uçiniti
i prez tebe ya[188] xiuiti?
Kimi uze moyu radost[189]
i podami tako xalost?[190]
Millu druxbu ki[191] razdili,
gorku mayku gioh[192] razcuili?

Vechie ti sam tuerdya[193] driua 10b
da od plaça uech sam xiua.[194]
Niman,[195] sinko, nikogare
ki bi imal smilouanye,
Nego dragu sestru moyu,[196]
milli sinko, tetu tuoyu[197]
Ter Giuana smandalinon
kese trude pored smanon.[198]
Mandaleno,[199] sestro moya,
ya sam bila uazda tuoya.
V ime Boga[200] ya te mogliu,
pomozime ú neuogliu.
Ti ka gliubis sinka moga,
nekratimi truda tuoga.[201]
S Giuanon[202] me sprouodite,
ú potribi ne oydite.
Berzo poymo sinku momu,
pridragomu mestru tuomu
Da za gniega pomolimo,
yedaliga[203] slobodimo.

Rici Piscza 11a

Gospa splaçem[204] gnih mogliasse,
gorko suze[205] li rogniasse.
Oni tudye potekosse,
plaçnu Gospu pouedosse;
Putem glasom uapiahu,
plaç do Nebba possigliahu.
Gorke suze sui rogniahu,
gospodina xalouahu.[206]
Po nochi sgniom obtikahu,[207]
suuda pomoch tad iskahu,
Dalli malo opraugliahu
zaçse[208] za njih nehayahu.
Stahu plaçni sui prid duoron[209]
yosc buduchi hip prid zoron.[210]
Straxaninon[211] gouorahu,
grokim[212] plaçem gnih mogliahu
Dabi gim urata[213] otuorili,
mayku k'sinku poyt pustili;[214]

A oni gnih[215] odgogniahu
i nemillo gios[216] psouahu.
Gospa[217] psosti nepomgniasse 11b
yer ú tugah sua gorasse.
Sillom k'uratom napirasse,
k'sinku plaçuch uapiasse:

Riçi Gospoye[218]

Aymeh,[219] sinko, dobro moye,
koli ye to dillo tuoye[220]
Da sad stoyis ú tamnici,
yohi meni nesrichnici.[221]
I na gerlu ye skonopon,[222]
pridebelon yos uerugon.[223]
Suessassemu[224] ruke tuoye,
skupa sgnimi[225] sarcze moye.
Liscze[226] te ye popgliuuano,
tuxnoy mayci[227] sue gubauo.
A nemogut' pomoch dati,
prixalosna gorka[228] mati.
Kaifise ya moliti[229]
i negtiyoy[230] otuoriti.
Kad te uidit ya nemogu, 12a
gorka mayka ya te mogliu:
Spusti[231] glas tuoy da te çuyu
poklemite ya neuiyu.[232]
Kad te çuyem[233] gouorechi,
tughe temi sue odtechi,[234]
Zasto ú gnih[235] sua sad gorim
ka sprid uratih[236] plaçna stoyim.

Riçi Piscza

Gospa plaka tu do suita[237]
neuidechi suoga cuita.[238]
Isus gne glas tad slissasse
dalli mayku neuidyasse.[239]
Velle gorko tugouasse
zacga sercze sgniom[240] bogliasse,
Yere na suit nitkor ne[241] bil
ki bi mayku tuko gliubil

Kako Issus mayku gliubi
i uazda yoy uerno sluzi.[242]
Zato sgniomse priziuasse[243]
yeryu plaçuch tad slissasse.
Kad bi giutro ucignieno, 12b
zalo uichie nauischieno,
Naredisse Poglauicze
znet[244] Isussa iz tamnicze.
Tudye slughe potekosse,
zuezanaga priuedosse.[245]
Yur[246] na nogah yedua stasse
uellu muku zac[247] terpgliasse,
Zacga[248] slughe suu noch bisse,
gnega tillo sue trepisse.[249]
Kadga oni ugliedasse,[250]
kako Vuçi zauikasse:[251]
Xegliahuse[252] nasititi
i na krixu uech[253] uiditi,
Gniega slaunu karu proliti
straxnom[254] smartyu umoriti.
Kakono psi[255] rabiahu
zacga xiua yosc uidyahu,[256]
I[257] suditga nemogahu
rad togase sui giadahu.[258]
Zato uichie uçinisse,
sui[259] zayedno odlucisse:
Daga Pilat na smart sudi,[260] 13a
neka uidu svaki gliudi.[261]
Suezanaga izuedosse
i[262] k'Pilatu pouedosse.
Naprid sgnima[263] poriuahu,
nogamiga gios maschiahu.[264]
Oni putem gios hodechi,
nemilloga gioh uodechi,[265]
Eto placna mat izayde,[266]
barzo suomu sinku gide,[267]
Hotechiga zagarleti[268]
i xidouon izgrabiti.[269]
Xidoue yu odtiskosse,[270]
á Isussom[271] otidosse.
Priça Gospa[272] tad uapiti,
sinku suomu gouoriti:

O, pridraghi, milli sinu,
sue ueselye meni minu
Kad mi tebe oduedosse,
smanom ob zid obmetosse.[273]
Aymeh[274] meni neuoglnici, 13b
priuelikoy xalosnici!
Ça chiu sada uçiniti,
komuchiuse potuxiti?
Niman[275] koga sad moliti
kochie zate gouoriti.
Suak ye[276] sada protiu tebi,
yohi, sinko, tuxnoy sebi.[277]
Reci,[278] sinko, moy pridraghi,
ó Isuse, Boxe praui,[279]
Ça uçini ti xidouon[280]
i ostalim meschianinon[281]
Da te tako nadilisse
i smaykon te[282] razdilisse?
Poçekayme, dobro moye,
rad gliubaui mayke tuoye,[283]
Nakamiye k'tebi priti
zaç[284] mi tughe hoch odniti
Da proliyem[285] suze moye
i umiyem liscze[286] tuoye,
Koye mnogo popgliuuano
kako dabi yoh[287] gubauo.
Dobro moye, uslissime, 14a
prixalosnu utissime.

Riçi Piscza

Tako Gospa xalouasse,
sinka suoga gios[288] mogliasse,
Glasom uellim uapiasse
i zagnim se potezasse,[289]
Ma xidoui sgnim[290] miçzahu
ni gnioy priti bliz dauahu.[291]
K' Pilatuga priuedeosse,
syednim glasom[292] sui rekosse:

Daga bude[293] osuditi
i [294] xiuaga nepustiti.
Sui ga kriuo osuayahu,
protiu gniemu sue[295] lagahu.
Znaduch Pilat gnih zauidost,[296]
mariyina[297] sinka kripost,
Negtili ga[298] osuditi,
neprauoga[299] pogubiti,
Da gniegouu htechi prudu,
odaslaga on Irrudu.[300]
A Irrudse sgnim naruga 14b
damu bisse mnoga tuga.[301]
Nauistiga za maghnita,[302]
za gnim uiçu do diteta.[303]
Billu suite gios obuçe[304]
á scergliene gnega suuce.[305]
Boxya sina on pogardi,
k' Pilatuga uaspet spraui.[306]
Xidoviga oduedosse,
za gnim dicza potekosse,
Putem glasom uapiahu
ter suakoga k, sebi zuahu.[307]
Za ulasiga[308] potezahu,
druzi blato[309] nagn metahu,
Druzi bradu mu[310] skubihu,
niki po tloh sgnim[311] **uucihu.**
Tuxna mayka to uidechi,[312]
ka gredisse gnih sliedechi,
V parsise poça biti,
tuxnim glasom tad[313] uapiti:

Rici Gospoye

Aymeh[314] meni, sinko draghi, 15a
o, Isusse Boxe praui,[315]
Ça se tada tote[316] çini,
na suit praude nigdar da ni.[317]
Ça Irrudu, sinko. zgrissi
da te luda on uzuissi,[318]
Ter te tako zlo on plati[319]
i k' Pilatu gios[320] pourati.

Od mahnita suite[321] nosis
i[322] pogeryen, sinko, hodis,
Na zad uezan stim konopom[323]
i za garlo tom uerugon.[324]
Na sue strane razmiçute
i nemilo sui tepute.[325]
Zasto mi te tako biyu
i nemillo stobon riyu?[326]
Yer te oni ne rodisse
ni te, sinko, odgoyisse.
Da menise sercze koglie,
uidech gorke tue neuoglie.[327]
Nedadumi[328] pristupiti
da te mogu[329] pogliubiti.
Zato plaçem[330] kako mogu
tere sagliem[331] glas moy Bogu: 15b
Boxe, uslissi rabbu suoyu,[332]
primi sada molbu moyu.
Sinka moga sad pomozi[333]
i od xidou oslobodi[334]
Giere niman,[335] placna mayka,
uechie na suit draga sinka,[336]
A onime sad sgnim dille
ter nastoye da smart prime.

Riçi Piscza

Gospa[337] riçi kako reçe,
harlo sinku tad poteçe.
Hotissega pogliubiti,
od sebega nepustiti,
Da xidoue sgniom[338] tiskosse
á sinkon[339] yoy tia gidosse.
Kad Pilatu[340] sgnim pridosse.
sui sgnim ú duor tad gidosse.
Suidocimu[341] priduedosse
ki sue kriuo tad rekosse.
Poglauicze obtiçzahu
tere uas puk potiskahu[342] 16a
Barabana da isprose,
á Issussa na krix propne.
Sui tad nato[343] nastoyahu
dase propne gouorahu.

Pilat mnechi gnim zgoditi
á Isussa sloboditi,
Manigoldi[344] çini priti
ter Issusa naga suuchi,[345]
Prid suim Pukon tad frustati
dabi htili yur muçati.
Manigoldi dotekosse
ter Isusa pouedosse.
Suukossega suega naga,
Gospodina Boga draga,[346]
Vezassega stupu[347] kruto,
sfrustassega uelle kruto.[348]
Gdigodirga sbiçi udrisse,
suuda koxa tad puknisse.
Koxa stila odpadasse, 16b
golo meso ostayasse.[349]
Ne ostamu nigdir tillo
za ert gigle[350] uechie cillo.
Keruga suega obliuasse,[351]
po zemglise proliuasse.
Stasse Gospa[352] tad izuanka,
issussoua placna mayka.
Gliuti biçi[353] tad slissasse,
dalli sinka neuiasse.
Ya kroz urata prozirati,
suoga sinka zamirati;
I uidi ga suega naga,
k'stupu kruto priuezana,
Gdiga tako zlo frustahu
i toliko zlo muçahu.[354]
Tako ona gliedayuchi,[355]
uelle gorko tad plaçuchi,
Na sercze yoy tuga doyde
teryu mertuu[356] Voda proyde.
Tughe yoyse ponouisse,
sue yoy sarze oklopisse.[357] 17a
Poçayoyse tillo tresti,
ú serczi[358] yoy xalost resti.
Malo dussu tu[359] nepusti,
á nemoguch ric izusti,[360]
Na rukeyu Giuan prija,
Mandaleni na skut poya.[361]

Pot yoy s'çela otirahu,
suze nad gnion[362] proliuahu.
Kad yoy giakost uechia[363] doyde,
k'uratom placna opet poyde;[364]
V Parsise poça biti,
tuxnim glasom tad uapiti:

Riçi Gospoye

Yaoh,[365] sinko, dobro moye,
tolitiye dillo tuoye[366]
Dasi uezan k'stupu kruto
tere frustan uelle[367] gliuto.
Keruyu ploue tilo tuoye, 17b
sinko draghi, dobro moye,
Dabi mi moch k'tebi priti,
da mi oudi ni[368] umriti,
Gia bih suze proliuala
i rane ti opirala,[369]
Slatko bih gih celiuala
i serdasczu[370] pritiskala,
Gieda bihte izlicila
ter yos stobon poxiuila.
Vratari[371] chiu pomoliti
da bimi htili[372] otuoriti:
O Vratari, bratyo moya,
otuortemi za gime boga,
Neka poydu sinku[373] momu,
gliute rane gdi mu ronu.[374]
Tu mi milost uçinite,
tuxnu mayku uslissite![375]

Riçi Piscza

Çase Gospa[376] uechie moli,
tako plaçna[377] magne dobi
Gieryoy sinka li frustahu, 18a
sgniomse tada li[378] rugahu,
A poklega[379] isfrustasse
i gliutomu muku dasse,
Od stupaga oduezasse,[380]
nogamiga potrepasse[381]

Pak ú suite obukosse
ter od stupa oduukosse.
Na katriduga[382] posadisse
terga gnioy pogardisse:
Oççi peçon zauezasse,
poliçnicemu[383] mnoghe dasse.
Glasom uelim uapiahu
prorokuynam[384] gouorahu.
I tu se sgnim narugasse[385]
termu obraz popgliuuasse.
Niki hitro[386] potekosse,
tergnia[387] krunu upletosse,
Sina boxya okrunisse,[388]
tergnia glauu napunisse.
Silom muyu[389] natiskahu, 18b
tergnia glauu[390] zabiyahu,
I suumuyu izbodosse
a moxyani uan poydosse.
I sue zglaue karu plouisse,
uasmu obraz keruau bisse.
Tarst u ruke gniemu dasse
pak sgnion[391] glauu izlupasse.
Isus glau tada prignu,[392]
do smartiyu ne poduignu.[393]
Vechiu muku tad imasse
neg frustanye kad terpgliasse.
Kad mu tillo izranisse
i koxumu suu odrisse,
Buduch Isus tad okrugnien[394]
i neuoglno uas izmuçen,
Pilat gniega uan izuede
tere na sud sprid gnim[395] sede.
Pokazaga suemu Puku,
derxechiga sam za ruku,
Daga uide okrugniena,[396]
po suem tillu izragniena[397] 19a
Yedabise ukrotili
terga na smart ne prosili,
Gliedayuchga sua keruaua
i suega uech gios mlohana.[398]
Kadaga oni pogliedasse[399]
kadi[400] Isus keruau stasse,

Milosardya ne gimasse,[401]
nerse uechie razgorçasse[402]
Ter k'Pilatu potekosse,
yednim glasom sui rekosse
Daga berzo[403] na smart sudi,
da toliko Puk[404] ne trudi;
Gier akoga nepogubi,
Cesarouu milost zgubi.[405]
Cesaron mu popritisse
á ktomuga [406] podmitisse.
Pilat htechi gnim zgoditi,
zalo mito sam dobiti,
Barabana gnim tad pusti 19b
a Isussa na smart sudi.
Ki Baraban lupex bisse,
gliudi derat[407] suud gredisse;
A(I)sussa prislaunoga,
sina Diue pridragoga,
On osudi dase propne
gisti on dan paruo podne.
Sentenciu tu prostisse,[408]
prid suim Pukom nauistisse
Dase propne sin marie
na uerh gore Kaluarie,
Naga na krix da pribiyu
ter uisoko gori duignu,
Daga smartyu[409] tom umore
da xudiem[410] yur ugode.
Tada Gospa uanka stasse,
plaçnon druxbon tugouasse.[411]
Kada slissa taki glasi,[412]
sui oskube suoyi ulasi.[413]
Gliuti maç yoy sarcze proyde,
smertna rana Dussi doyde.[414]
K'uratom poça[415] napirati 20a
ter uratari zakglinati:[416]

Riçi Gospoye[417]

O, Vratari, za gime Boga
ya uas mogliu prineboga:
Otuortemi placnoy[418] urata
neka poydem sprid[419] Pilata

Splaçnom druxbon kaye smanon,[420]
odiuena suton çarnon,
Da spilatom gouorimo,
gniega splaçem[421] pomolimo
Yedalise name smili
ter me plaçnu neuhili,
Da sud kriui priobrati
termi sinka on pourati
Yerga praua osuyuye,
plaçnoy mayki pogubgliuye.[422]

Riçi Piscza

Gospa tako yos stoyechi,
urataronse tad molechi
Yedabiyoy otuorili
ter k'Pilatu sprouodili,[423]
Da negtìsse[424] otuoriti
ni gnioy[425] dasse gouoriti, 20b
Ner tiskosse sgniom[426] nazada,
ona pade[427] puna yada.
Sestre gneyu[428] poduigosse,
opet k'uratom sgnion pridosse.[429]
Sillon urata napirahu,[430]
glasom plaçnim uapiahu:[431]

Riçi Gospoje

O Pilate, tuxu[432] nate
zac tolik hgniu[433] uerxe name
Dame sinkon ti rastauglias
terga smartyu zlom umoras.[434]
Osudilisi praudenika,[435]
á pustilsi razboynika.
Pinezite zaslipisse
skoyimite[436] podmitisse
Ter osudi sinka moga,
gospodina Boga tuoga.
Moy sin tomu ni dostoyan
kiye uazda bil pokoyan.
Ako li gaych umoriti,
nehti[437] meni smart prostiti,

Ner[438] i mene sad sgnim propni,
dar u tomu plaçnoy[439] zgodi,
Neka pored sgnim smart primu[440] 21a
da prez gniega uech ne xiuu.[441]

Rici Pisaocza[442]

Tako Gospa[443] xalouasse,
na Pilata[444] tugouasse.
Buduch Isus tad osudyen,[445]
na gliutu smart i[446] odluçen,
Oruxnici pritekosse,
manigoldi priuedosse[447]
Ki Isussa popadosse,
od Pilata od makosse.[448]
Krix mu dasse na ramena
kamu bisse[449] izragniena.
Poçasnega[450] uan uoditi,
yedua pod gnim on hoditi.[451]
Tad prid urati Gospa stasse,
uelle gorko kao plakasse.
Duora urata odtiskosse,
gospu nazad postiskosse,[452]
Suu nogami potrepasse[453]
á sinka yoy odpegliasse.[454]
Gorke suze tu prolisse 21b
ter yu sgnimi suu oblisse.[455]
Na nogheyu poduigosse,
za Isusom sgnion gidosse.
Druzin puton[456] potekosse
ter mu naprid pritekosse.
Na razputyu plaçem[457] stahu,
gospodina tu[458] çekahu.
Voyska yure izhodyasse[459]
kaga na smart tad uodyasse.[460]
Poça[461] Gospa pozirati,
suoga sinka zamirati.
Eto Isus krix nosechi,
manogoldi sgnim hodechi,
Srazboynici obastragnen,[462]
á po tillu uas izragnen,

Ke uodyahu[463] sgnim da propnu
neka muku gima gorku.
Oruxnici mnozi bihu
kiga çuuat sgnim[464] gredihu.
Vas puk za gnim tad tecisse,[465]
Smartmu uidit sgnim gredisse.[466]
Mnoghe xene tote[467] bihu
za gnim placuch ke gredihu.
Obratise Isus k'gnime
ter gim[468] tako reçe suime:

Rici Issusa

Ne plaçite, xene, mene,
da plaçite same sebe
I placite sine uasse
koye mene na smert dasse,[469]
Yerchie skoro urime priti
da hochiete tuxne biti.
Suze chiete tad roniti
i hochiete gouoriti:
Blaxene ke[470] ne rodisse
i parsi[471] ke ne doyisse.
Gore, sad se oborite
tere nas suih pomorite[472]
Da tolik strah neimamo
i tu xalost neprimamo.
Tolik chiete strah imiti[473]
nechietese mochi skriti.[474]
Ne imaste nigdar radost[475] 22b
kako uamchie doyti xalost.
Kad uam doydu Grad podsesti,[476]
sinou chiete meso[477] gisti.
To uamchiese sue zgoditi
yer nehtistese pokoriti.[478]

Rici Piscza

Isus riçi gouorechi
poyde putom krix nosechi.
Pod gnimese uas pochiasse,[479]
tuxiczaga nahodyasse.[480]

Vechie krat se[481] sgnim padisse
yer mnogo texak bisse.
Blizu mayke yur **kodyasse**[482]
á onaga nepoznasse,
Daye niki gubau, mnisse[483]
yermu obraz keruau bisse,
Da kadaga tuxna[484] pozna,
od tuxicze yedua osta.
Gorke suze ya roniti,
sinku plaçuch[485] gouoriti:

Rici Gospoye

Tilisi to, sinko draghi, 23a
placnoy mayci ú suem[486] praui.
Oyme meni[487] ça to nosis,
kudalito,[488] sinko, hodis?
Tolitiye[489] dillo tuoye
oymeh[490] meni, dobro moye,
Da te uode razboynici,[491]
yao meni xalosnici.
Krix mi nosis na ramenu,[492]
mnogo gliuto[493] izragnienu,
Skrunom tergnia[494] na glauici
i xestoko frustan biçi.
Molim tebe, dobro moye,
obratimi liscze tuoye,[495]
Obrat meni[496] Oççi tuoye,
neponaugliay[497] **boli moye**
Yerye oua [498] mayka tuoya,
á ti, sinko, slaua moya.
Aymeh, sinko, zaç nas dile,[499]
zasto[500] plaçnu mene cuile?
Kad mgnih stobon[501] poxiuiti, 23b
sue dni mi ye[502] sad çuiliti.
Yedatise kako more,
uslissime, dobro moye.
Ya te placna mayka molim[503]
daymi ta krix daga nosim,[504]
Yerga ne mox ti nositi,
pod gnim ragnien ni hoditi.[505]

Na moyaga plechia staui
daga nosin, ma gliubaui.[506]
Daymi da te ya prominu,[507]
tuoye muke da dil primu.
Moyech muke dil odniti
ako mi ga das poniti.[508]
Vslissime, mayku tuxnu,
prim me stobon sad[509] za druxbu,
Nekamite sprouoditi
i na krix mi stobon iti,
Da me stobon, sinko, propnu,
mayku xiuu da neoydu.[510]
Nekatese tu[511] nagliubgliu
ter da stobon[512] plaçna umru.

Riçi Piscza 24a

Gospa sillom Voysku proyde,[513]
tako plaçuch sinku[514] doyde.
kako gniegou obraz zglieda,[515]
studenia osta leda.[516]
Pomagnkayoy sua gnie yakost[517]
od tuxicze uelle i xalost.[518]
Pade na tleh kako mertua,
tu ob sebi nistar nezna.[519]
Isus mayku kada zglieda,[520]
doyde gniemu tuga ureda.[521]
Tolikamu tuga[522] doyde
kako maçmu sarcze proyde.
Nemoxese[523] uzdarxati
ni nanogah uechie stati,
Poli mayke i on pade.[524]
suaki sad plaç ki ye kade[525]
Yer bi sarcze ukazalo[526]
tuardo ko bi neplakalo,[527]
Gdi sin Boxyi lexi zmaykon[528] 24b
na sred puta napol mertuon.[529]
Oçlouiçe zac[530] ne plaçes,
za Isussom al nehayes?[531]
Neuidisli[532] kako lexi
tere za te[533] smaykon terpi.

Oymeh kobi sad neplakal
ter od plaça yur nespazmal?[534]
Kobi sarcze tad[535] nepuklo,
garlo plaçu nezamuklo?[536]
Buduch Isus zmaykon passe,[537]
poduignutse nemogasse.
Xidoue k'gnim pritekosse[538]
ter Simuna priuedosse.
Dasse gniemu krix nositi
á Isusa zlo uoditi.
Na goruga izuukosse[539]
terga naga tu suukosse.[540]
Tumu rane ponouisse,
suega keruyu tad oblisse.[541]
Na zemgliu krix postauisse,
çauli[542] i mlat priprauisse.

VARIJANTE U SPLITSKOM »GOSPINU PLAČU« (MARCHIJEVU)

Rici Piscza. 1, s. moļu, — 2, s. 4. jer, — 3, s. 6. da bi s ńome potužile, — 4, s. 9. pria, — 5, s. 11. krstjane, — 6, s. 14. ńega muka požaliti, — 7, s. 15. sana, — 8, s. 17. oče, — 9, s. 18. h sebi, — 10, s. 19. Tere s ńimi potužite, — 11, s. 20. u carno se — 12, s. 22. tužite, — 13, s. 24. žale, — 14, s. 25. z gospom, — 15, s. 27. jer, — 16, s. 28. zato vas sfih na plač kupi, — 17, s. 30. stanke, — 18, s. 31. žalosti, — 19, s. 32. pokopale, — 20, s. 36. kako, — 21, s. 40. slavna, — 22, s. 41. veselje, — 23, s. 42. dreseļe, — 24, s. 44. ter se u carno, — 25, s. 45. Vaše hćere poružite, — 26, s. 46. ter jih plakat, — 27, s. 47. Ter sad plas'te s Mariome, — 28, s. 48. veće jida i gorkome, — 29, s. 49. S ńom sad gorko, — 30, s. 50. ne žalosti, — 31, s. 53. muže, — 32, s. 54. vaše stanke opustile, — 33, s. 55. urešene, — 34, s. 56. sad, — 35, s. 59, Kapami, — 36, s. 61. Ter k Mariji, — 37, s. 62. gorko sfe s ńom sad tužite, — 38, s. 65. uresena, — 39, s. 71. naricajte, — 40, s. 72. pošiļajte, — 41, s. 73. I, — 42, s. 73. sad plačite očicami, — 43, s. 75. Sad, — 44, s. 76. ter, — 45, s. 78. vlase, — 46, s. 79. poružite, — 47, s. 80. tere gorko potužite, — 48, s. 81. Ispod ovog stiha B nema, a S ima: Plačne pisni sada pojte — tere s ńimi Gospi doj'te, — 49, s. 84. i vernika vazda slavna, — 50, s. 85. Koji vas karvju jest iskupil, — 51, s. 87. tugujte, — 52, s. 92, slavna, — 53, s. 93. htil je pojti, — 54, s. 94. ohodi, — 55, s. 96. pogašite, — 56, s. 97. u zvona, — 57, s. 98. ner, — 58, s. 99. oltare, — 59, s. 100. tere gorko sfi tad tuž'te, — 60, s. 101. biskante, — 61, s. 102. tere pojte, — 62, s. 105. Jer, — 63, s. 108. ńega Majku, — 64, s. 112. prinevoļni, — 65, s. 119. Na molitvu, — 66, s. 120. tere karvju vas potjaše, — 67, s. 122. put, — 68, s. 124. pokripif, — 69, s. 126. sfojim ocem tad sjedińen, — 70, s. 132. apoštoli pobigoše, — 71, s. 136. o ńem pribiše mnoge prute, — 72, s. 138. da sfa, — 73, s. 139. Tad po zemļi ńim vucihu, — 74, s. 140. z bradom zlo, — 75, s. 142. ter ga k Ani povedoše, — 76, s. 143. Harlo ńega tad vojahu, — 77, s. 144. sfi gońahu, — 78, s. 146. ter ga naprid potezahu, — 79. Dva posljednja stiha S nema, — 80, s. 147. Vas mu obraz razbjen biše, — 81, s. 149. h potoku, — 82, s. 150. tad u vodu ńim tiskoše, — 83, s. 153. ostanu, — 84, s. 160, ter... tiskahu, — 85, s. 162. milih, — 86, s. 164. kada bihu s ńim većali, — 87, s. 166. ga će, — 88, s. 167. A oni ga sfi ojdoše, — 89, s. 168. ter od ńega tja pojdoše, — 90, s. 169. Židovi ga tad micahu, — 91, s. 170. s ńime naprid pospišahu, — 92, s. 173. biše, — 93, s. 174. uhitiše, — 94, s. 175. Gdi, — 95, s. 176. a ńim voļu izvaršiše, — 96, s. 177. ńim, — 97, s. 178. na obraz mu tad, — 98, s. 179. dvignuf, — 99, s. 180. da Isusu, — 100, s. 181, porazi, — 101, s. 182. da mu obraz vas pocarni, — 102, s. 183. poteče, — 103, s. 185. on pas, — 104, s. 187. ńime zlo, — 105, s. 188. za kose, — 106, s. 190. tad, — 107, s. 191. Kajfi ga, — 108, s. 192. za ńime. Iza ovog stiha S ima 46 stihova kojih B nema.

Riçi Issusa. 109, s. 239. Pojaj, — 110, s. 240. pri žalostni, — 111, s. 241. navisti joj, — 112, s. 243. hoti, — 113, s. 244. jer, — 114, s. 245. plačne, — 115, s. 246. oskupsti će, — 116, s. 248. zamnom, — 117, s. 249. skupsti, — 118, s. 250. žalostnicu, — 119, s. 251. I ne daj joj, — 120, s. 253. budu, — 121, s. 254. ju, — 122, s. 255. Da ne ima, — 123, s. 258. jer sam ńome vele tužan.

Rici Piscza. 124, s. 259. Ivan, — 125, s. 264. ohojaše, — 126, s. 268. harlo pospišaše, — 127, s. 270. s Mandalinom, — 128, s. 271. žeļna uzdisaše, — 129, s. 273. Jer, — 130, s. 274. u sumļi, — 131, s. 276. jer, — 132, s. 277. I tako si.

Rici Giuana. 133, S: Riči Ivana Evangeliste, — 134, s. 285. Jao, — 135, s. 290. zašto si ga, — 136, s. 291. Ča se činiš? — 137, s. 293. carnom, — 138, s. 294. samnom, — 139, s. 295. Tere skubi svoje, — 140, s. 296. jer ti nošu, — 141, s. 298. pridragoga, — 142, s. 299. pridal, — 143, s. 303. plačnu, — 144, s. 305. Moje oči tuj gledahu, — 145, s. 306. zavezahu, — 146, s. 307. Kad ga na tleh, — 147, s. 308. ter ga šćapi, — 148, s. 311. Tad, — 149, s. 313. zavezaše, — 150, s. 314. poglavicam, — 151, s. 316. ča t' i/z/ sinka, — 152, s. 317. Ko, — 153, s. 319. sfitlu, — 154, s. 321. Ja ne vidih, da, ni slišah, — 155, s. 322. u tih mukah, — 156, s. 324. na stan primiš, — 157, s. 325. harlo, — 158, s. 326. tere pomńu velu stavu, — 159, s. 328. još.

Rici Piscza. 160, s. 329. plačne, — 161, s. 336. jer se, — 162, s. 338. na ńe krila, — 163, s. 340. a vodom ga, — 164, s. 346. nere, — 165, s. 348. plačeć rašćinaše, — 166, s. 350. nad ńom kose raspletoše, — 167, s. 351. skupsti, — 168, s. 354. nad ńom, *Riçi Gospoye.* 169, s. 362. plačni, — 170, s. 364. Jaoh... nevoļna, — 171, s. 367. iskati, — 172, s. 369. Gdi t' su, — 173, s. 374. kada te su uhvatili, — 174, s. 377. Ojme, — 175, s. 378. prizali, — 176, s. 380. tvoj Bog, — 177, s. 382. sinoć, — 178, s. 384. da ti piti, — 179, s. 385. Toj ti učini, — 180, s. 386. da ti vičńe da veseļe, — 181, s. 389. Da ga prida kako lotra, — 182, s. 390. ter ga izda na pol noća, — 183, s. 392. ter te vazda, — 184, s. 394. sad, — 185, s. 396. a sam sebe zlo opravi, — 186, s. 397. Jaoh, — 187, s. 399. sada, — 188, s. 400. kako li ću jur živiti, — 189, s. 401. Ko mi uze radost moju, — 190, s. 402. ko uhili majku tvoju, — 191, s. 403. ko, — 192, s. 404. zač, — 193, s. 405. tvarja, — 194, s. 406. da sam, plačna, sada živa, — 195, s. 407. Ne imam, — 196, s. 409. Kaž' mi drage sestre moje, — 197, s. 410. mile, sinko, tete tvoje, — 198, s. 412. ki se trude sfojim tilom, — 199, s. 413. Mandalino, — 200, s. 415. Za ime Boga, — 201, S nema ovaj dvostih, — 202, s. 417. S Ivano/m/, — 203, s. 422. jeda si ga.

Rici Piscza. 204, s. 423. Gospe plačem, — 205, s. 424. gorko suze, — 206, s. 430. sfi žaļahu, — 207, s. 431. Do noći s ńom obticahu, — 208, s. 434. jere, — 209, s. 435. Staše plačni pri dvorome, — 210, s. 436. i budući prid zorome, — 211, s. 437. Stražanome, — 212, s. 438. z gorkim plačom, — 213, s. 439. Da bi ńime, — 214, s. 440. sinku pripustili, — 215, s. 441. jih, — 216, s. 442. ter nemilo tad, — 217, s. 443. Gospe.

Riçi Gospoye. 218, S: Riči Gospe, — 219, s. 447. Ojme, — 220, s. 448. to li si e tilo, — 221, s. 450. Jao, sinko, mojoj glavici, — 222, s. 451. s konopome, — 223, s. 452. i z debelom verugome, — 224, s. 453. Sfezane t' su, — 225, s. 454. raňeno je, — 226, s. 455. Lice, — 227, s. 456. ter je kako sfe, — 228, s. 458. tvoja, — 229, s. 459. Htih se Kaifi pomoliti, — 230, s. 460. a neće mi, — 231, s. 463. Prostri, — 232, s. 464. jer se, sinko, vele muču, — 233, s. 465. čuju, — 234, s. 466. Bolesti mi hoć' odneti, — 235, s. 467. Jere u ńoj, — 236, s. 468. prid vrata.

Riçi Piscza. 237, s. 469. tuj do sfita, — 238, s. 470. sfoga sinka, — 239, s. 472. ne vijaše, — 240, s. 474. jer ga sarce ńom, — 241, s. 475. ni, — 242, s. 478. služi, — 243, s. 479. Zato ńom se priviaše, — 244, s. 484. Zvest, — 245, s. 486. sfezana ga dovedoše, — 246, s. 487. Jer, — 247, s. 488. jer, — 248, s. 489. jer ga, — 249, s. 490. a tilo se sfe tresiše, — 250, s. 491. ugledaše, — 251, s. 492. uzviaše, — 252, s. 493. Žeļahu ga se, — 253, s. 494. na križu ga jur, — 254, s. 496. grubom, — 255, s. 497. Kako zli psi, — 256, s. 498. jer ga živa još viahu, — 257, s. 499. A, — 258, s 500. ter se mnogo tim boļahu, — 259, s. 502. ter, — 260, s. 503. sudi veće, — 261, s. 504. prez smarti ga pustit neće. Iza ovog stiha S ima dvostih kojega B nema, — 262, s. 508. ter, — 263, s. 509. ńime, — 264, s. 510. potiskahu, — 265. Ovaj dvostih S nema, — 266, s. 511. tot izide — 267, s. 512. harlo sfomu sinku pride, — 268, s. 513. Hotiše ga zagarliti, — 269, s. 514. ter Židovom ugrabiti, — 270, s. 515. Ňu Židovi, — 271, s. 516. s Isusom, — 272, s. 517. Ploče Gospe.

Rici Gospoye. 273, s. 522, a meni ti zlu ojdoše, — 274, s. 523. Oboj, — 275, s. 527. Nimam, — 276, s. 529. Sfak će, — 277, s. 530. jao, sinko, plačni meni, — 278, s. 531. Rec' mi, — 279, s. 532. blagi, — 280, s. 533. Židovome, — 281, s. 534. mišćanome, — 282, s. 536. tere s majkom, — 283, s. 538. jeda ti se kako more, — 284, s. 540. jer, — 285, s. 541. proliju, — 286, s. 542. ter umiju lice, — 287, s. 544. ter je kako sfe.

Riçi Piscza. 288, s. 548. tad, — 289, s. 550. za ńime se pospišaše, — 290, s. 551. Da, Židovi ńom, — 291, s. 552. naprid ńime tad tiskahu, — 292, s. 554. jednim glasom, — 293, s. 555. budu, — 294, s. 556. a, — 295, s. 558. protif ńega sfi, — 296, s. 559. Vijuć Pilat ńih navidnost, — 297, s. 560. a Marie, — 298, s. 561. Ne htiše ga, — 299, s. 562. ni prava ga, — 300, s. 564. posla ńega ka Irudu, — 301, s. 566. prid ńim steći mnoštvo puka, — 302, s. 567. za mahni'ca, — 303, s. 568. da vapiju za ńim dica, — 304, s. 569. Ter u bilo obuče ga, — 305, s. 570.

povrati ga naružena, — 306, s. 572. ter Pilatu opet vrati, — 307, s. 576. ter sfakoga k sebi zvahu. Iza ovog stiha B nema, a S ima: Odasfude k ńim sticahu, — zlo Isusa razmicahu, — Sfite m' o ńem razdirahu, — mahnicem ga tad sfi zvahu, — 308, s. 581. Za kose, — 309, s. 582. kalom, — 310, s. 583. Niki bradu tad, — 311, s. 584. druzi po tleh ńim, — 312, s. 585. Plačna majka toj videći, — 313, s. 588. ja vapiti.

Rici Gospoye. 314, s. 589. Oboj, — 315, s. 590. blagi, — 316, s. 591. toti, — 317, s. 592. da ni nigdir, — 318, s. 594. za mahnita da te scini, — 319, s. 595. pogardi, — 320, s. 596. i Pilatu on povrati, — 321, s. 597. Od mahni'ca, — 322, s. 598. ter, — 323, s. 599. Nazad sfezan konopome, — 324, s. 600. verugome, — 325, s. 603. ter nemilo sfi biju te, — 326, s. 604. ter nemilo tobom miču, — 327, s. 608. jer te, sinko, tako vode, — 328, s. 609. A ne dadu, — 329, s. 610. ni te dadu, — 330, s. 611. plaču, — 331, s. 612. ter pošiljam, — 332, s. 613. sliši rabu tvoju, — 333, s. 615. ti, — 334, s. 616. Od Židof ga sad slobodi, — 335, s. 617. Jer ne imam, — 336, s. 618. sinka draga.

Riçi Piscza. 337, s. 621, Gospe, — 338, s. 625. Židovi ńom, — 339, s. 626. sinkom, — 340, s. 627. k Pilatu, — 341, s. 629. Sfidoke mu, — 342, s. 632. poticahu, — 343, s. 635. Sfi na to si, 344, s. 639. Manigolde, — 345, s. 640. sflići, — 346, s. 646. slavna, — 347, s. 647. Sfezaše ga k stupu, — 348, s. 648. fruštaše ga mnogo ļuto, — 349, s. 652. ostavaše, — 350, s. 654. za rat igle, — 351, s. 655. Karf kad proli ne mogaše, — 352, s. 657. Gospe, — 353, s. 659. Ļute biče, — 354. Iza ovog stiha B nema, a S ima dvostih: Gdi ga sfega karf obliva, — a ļuta ran ča proliva, — 355, s. 669. I tako si gledajući, — 356, s. 672. ter ju mrtva, — 357, s. 674. oslobodiše, — 358, s. 676. u sarcu, — 359, s. 677. tuj, — 360, s. 678. toliko joj sarce stuži, — 361, s. 680. Mandalini na skut prida, — 362, s. 682. nad ńom, — 363, s. 683. snaga veće, — 364, s. 684. opet plačna.

Riçi Gospoye. 365, s. 687. Jao, — 366 s,. 688. al je to si tilo tvoje, — 367, s. 690. tere fruštan mnogo, — 368, s. 694. da mi e ovdi ne, — 369, s. 696. ter ti rane umivala, — 370, s. 698. i k sardaščU, — 371, s. 701. Vratare, — 372, s. 702. da bi htili, — 373, s. 705. h sinku, — 374, s. 706. da mu pov'ju, — 375, s. 708. daj, u to me utišite.

Riçi Piscza. 376, s. 709. Gospe, — 377, s. 710. plačna, — 378, s. 712. a ńome se sfi rugahu, — 379, s. 713. Pokle ga tad isfruštaše, — 380, s. 715. odvedoše, — 381, s. 716. potupaše, — 382, s. 719. na katridu, — 383, s. 722. poličnice, — 384, s. 724. sad prorokuj, — 385, s. 725. Ńim se onde porugaše, — 386, s. 727. harlo, — 387, s. 728. tarna, — 388, s. 729. ukruniše, — 389, s. 731. Silom ju mu, — 390, s. 732. tarn'je u glavu, — 391, s. 738. pak ńom, — 392, s. 739. Isus glavom tad poniknu, — 393, s. 740. do smarti ju već ne dvignu, — 394, s. 745. ukruńen, — 395, s. 748. ter na sudu prid ńim, — 396, s. 751. ukruńena, — 397, s 752. izružena — 398, s. 756. i zlo tuka nakazana, — 399, s. 757. Kada oni pogledaše, — 400, s. 758. kada, — 401, s. 759. ne imiše, — 402, s. 760. poļutiše, — 403, s. 763. harlo, — 404, s. 764. da puk tolik jur ne trudi, — 405, s. 766. gubi, — 406, s. 768. kako mu ga, — 407, s 774. krasti, — 408, s. 779. Šentenciu tada štiše, — 409, s. 785. Da ga smarti, — 410, s. 786. Židovom, — 411, s. 788. plačnom družbom tad plakaše, — 412, s. 789. te si glase, — 413, s. 790. tad oskube sfoje vlase, — 414, s. 792. jedva dušu u ńoj ojde, — 415, s. 793. poče, — 416, s. 794. zakliňati.

Riçi Gospoye. 417, S: Riči Gospe, — 418, s. 797. plačni, — 419, s. 798. prid, — 420, s. 799. S plačnom družbom ka je sa mnom, — 421, s. 802. plačuć, — 422; ovaj zadnji dvostih S nema.

Riçi Piscza. 423, s. 810. pripustili, — 424, s. 811. Ne htiše joj, — 425, s. 812. ni joj, — 426, s. 813. Neg tiskoše ńom, — 427, s. 814. a ona pade, — 428, s. 815. Sestre ju tad, — 429, s. 816. pojdoše, — 430, s. 817. Silom k vratom napiraše, — 431, s. 818. z glasom velim vapiaše.

Riçi Gospoye. 432, 819. tužim, — 433, s. 820. sud, — 434, s. 822. smarti zlom umaraš, — 435, s. 823. pravednika, — 436, s. 826. koimu, — 437, s. 832. ne htij,

— 438, s. 833. Neg', — 439, s. 834. daj, u to mu plačni zgodi, — 440, s. 835. Neka prid ńim smart ja primaju, — 441, s. 836. jur ne živļu.

Rici Pisaocza. 442, S: Riči Pisca, — 443, s. 837. Gospe, — 444, s. 838. na Pilatu, — 445, s. 839. jur osujen, — 446, s 840. na smart ļutu tad, — 447, s. 842. manigolde dovedoše, — 448, s. 844. odvedoše, — 449, s. 846. bihu, — 450, s. 847. Počeše, — 451; iza ovog stiha B nema, a S ima: Jer križ velik mnogo biše, — a on izbjen vele biše, — 452, s. 854. potiskoše, — 453, s. 855. potupaše, — 454. Iza ovog stiha B nema, a S ima: Tot priteče plačna družba, — gdi ležaše majka tužna, — 455. Ovaj dvostih nema S, — 456, s. 861. putom, — 457, s. 863. s plaćem, — 458, s. 864. tot, — 459, s. 865. ishojaše, — 460, s. 866. vojaše, — 461, s. 867. Poče, — 462, s. 871. Razbojnici obistrańen, — 463, s. 873. vojahu, — 464, s. 876. ki tad za ńim sfi, — 465, s. 877. grediše, — 466, s. 878. teciše, — 467, s. 879. tada, — 468, s. 882. ńim.

Rici Issusa. 469, s. 886. ki me na smart sada daše, — 470, s. 891. koje, — 471, s. 892. i još parsi, — 472, s. 894. vi pokrijte, — 473, s. 897. imati, — 474, s. 898. Da nećete moći stati, — 475, s. 899. Ne imiste nigda radost, — 476, s. 901. budu grad prosesti, — 477, s. 902. sinove ćete vaše jisti, — 478, s. 904. jer nećete boļi biti.

Rici Piscza. 479, s. 907. Pod ńim tad on počivaše, — 480, s. 908. li daržaše, — 481, s. 909. Većekrate, — 482, s. 911. hojaše, — 483, s. 913. Neg da niki gubaf biše, — 484, s. 915. plačna, — 485, s. 918. plačem.

Rici Gospoye. 486, s. 920. plačni majci u sfer, — 487, s. 921. Jaoh mene, — 488, s. 922. kuda li mi, — 489, s. 923. A to li je, — 490, s. 924. jaoh, — 491, s. 925. Ku' te vode s razbojnici, — 492, s. 927. na ramenku, — 493, s. 928, vele ļuto, — 494, s. 929. tarna, — 495, s. 932. obrat' k meni lice tvoje, — 496, s. 933. Obrat' k meni, — 497, s. 934. ne pomagaj, — 498, s. 935. ovo, — 499, s. 937. Ajmeh, zač nas, sinko, dile, — 500, s. 938. Zač no, — 501, s. 939. Kad mńah s tobom, — 502, s. 940. moje, — 503, s. 943. moļu, — 504, s. 941. daj mi tvoj križ da ga nošu, — 505, s. 946. pod ńim ranu tvu truditi, — 506, s. 948. da ga gorka nosi mati, — 507, s. 949. ja izminu, — 508, s. 952. nositi, — 509, s. 954. prim' me s tobom ti, — 510, s. 958. da ojdu. U S je stih krnj, nedostaje mu jedan slog, — 511, s. 959. tot, — 512, s. 960. ter sad s tobom.

Riçi Piscza. 513, s. 961. Gospa u vojsku silom pride, — 514, s. 962. k sinku, — 515, s. 963. Kako obraz ńemu ugleda, — 516, s. 964. pade od leda, — 517, s. 965. snaga, — 518, s. 966. spazma, — 519; taj dvostih S nema, — 520, s. 967. tad ugleda, — 521, s. 968. vela, — 522, s. 969. bolest, — 523, s. 971. Ne more se, — 524, s. 973. Bliżu majke tad on pade, — 525, s. 974. Ajme, gorko sfi sad plas'te, — 526, s. 975. Jer ni sarce tako tvardo, — 527, s. 976. ko bi sada ne plakalo, — 528, s. 977. s majkom, — 529, s. 978. na srid puta na pol martvo, — 530, s. 979. ča, — 531, s. 980. za Isusa, ali nećeš, — 532, s. 980. Nu, mislite, — 533, s. 981. da sad za nas, — 534; taj dvostih S nema, — 535, s. 983. sad, — 536, s. 984. zamuknulo, — 537, s. 985. pal se, — 538, s. 987. Židovi s ńim potekoše, — 539, s. 991. dovedoše, — 540, s. 992. ter ga gola isfukoše, — 541. Taj dvostih S nema, — 542, s. 994. skale.

THE UNKNOWN »GOSPIN PLAČ« (LAMENTATION OF OUR LADY) FROM THE ISLAND OF RAB

Summary

In the older Croatian literature was developed a special kind of dialogical religious songs known by the name of »Gospin plač« (Lamentation of our Lady) or »Muka Isukrstova« (Passion of Jesus Christ). All these songs originated from the same source and, according to the commencing letters, divide into two types or two redactions depending on their initial letters. The oldest so far known lamentation of one redaction is the one of Picić's or Rab's song-book from a. D. 1471. The oldest lamentation, however, of the other redaction is the one of Osor-Hvar song-book from about a. D. 1533.

The lamentations of both redactions were preserved in more transcriptions which again differ textually between themselves. To the second redaction belongs the one — till recently unknown — of the benedictine monastery of St. Andrewws in the city of Rab. It belonged to a benedictine nun known as Jelena Mikuličić and dates from the 19th February 1676. The manuscript is 20,5 x 14,5 cm and it is damaged on the first and second page; it ends with the verses which speak of Christ's ascent on Calvary and of the preparation of the executioners to crucify him. It contains altogether 946 octosyllabic verses.

The author of the treatise describes the manuscript of the lamentation and discusses the qualities of the writing, orthography, phonetics, morfology and the syntax of its language. He tried to prove that its language is the same as it was spoken in the city of Rab and that the copyist is a citizen of Rab. The writer, then, through a comparative method, brings out the textual differences between this text and the one copied around 1600. in Split by one Nikola Marchi from the city of Split, which was published by professor H. Morović in the »Čakavska rič« (Split 1973, n. 2). After that he brings the whole text in the original writing with all the clerical inconsequences and errors. In order to stress better the textual differences between this manuscript and the one of Split or Marchi's, which belongs to the same redaction, the writer at the end of treatise points out the variants of the Split version. The author published the lamentation of Rab to better contribute to the spread of the version of Osor-Hvar song-book.